

Brexitin vaikutus Irlannin ja Pohjois-Irlannin kauppaan

Miika Havanto

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Opinnäytetyö

2022

Tiivistelmä

Tekijä(t) Havanto Miika
Tutkinto Tradenomi
Raportin/Opinnäytetyön nimi Brexitin vaikutus Irlannin ja Pohjois-Irlannin kauppaan
Sivu- ja liitesivumäärä 34 + 9
<p>Tässä opinnäytetyössä selvitettiin sitä, miten Iso-Britannian kansanäänestys EU-erosta vuonna 2016 on vaikuttanut Irlannin ja Pohjois-Irlannin kauppaan. Opinnäytetyössä käydään kronologisesti läpi ensin Irlannin ja Pohjois-Irlannin historiaa suuremmasta perspektiivistä sekä viime vuosina tapahtuneita käännteitä Iso-Britannian EU-eroprosessiin liittyen. Lähihistoria käsittelee erityisesti Iso-Britannian entisen pääministerin, David Cameronin puhetta ja sen vaikutuksia Irlannin saarella. Tämän jälkeen käydään läpi Brexit-sopimusta ja Pohjois-Irlannin suhteen tehtyä järjestelyä, millä vältettiin EU-raja Irlannin saaren sisällä.</p> <p>Tietoperustassa käydään läpi valittujen toimialojen, eli tarkemmin ottaen autokaupan, maataloustuotteiden, elintarvikkeiden ja kahden ison tavaraluokituksen mukaan määriteltujen tavaroiden liikkuvuutta Irlannin ja Pohjois-Irlannin välillä. Nämä kaksi jälkimmäistä tavaralajia on määriteltä YK:n SITC-tavaraluokittelun mukaisesti ja tässä opinnäytetyössä ne ovat kemikaalit, ja niihin verrattavat tuotteet sekä materiaaleittain määritellyt tavaralajit. Jokainen käsiteltävä kokonaisuus käydään läpi kahden eri tilastokeskuksen, eli Irlannin ja Pohjois-Irlannin tilastokeskusten tilastotietojen valossa. Opinnäytetyössä käytetty tilastotieto on analysoitu vuoden 2022 syksyn aikana.</p> <p>Lopuksi empiirisessä osuudessa analysoidaan tietoperustassa olevaa tilastollista tietoa sekä määrällistä, pääosin kvantitatiivista Webropol-kyselyä, millä yritettiin selvittää Irlannin ja Pohjois-Irlannin välillä tekevien paikallisten yrittäjien tämänhetkistä tilannetta. Lopuksi tehdään johtopäätöksiä Irlannin ja Pohjois-Irlannin taloudellisista suhteista ja alueen taloudellisesta tulevaisuudesta sekä esitetään mahdollisia jatkotutkimusehdotuksia, mitä voisi kyseisestä aiheesta tehdä. Iso-Britannian vuoden 2016 kansanäänestyksen myötä tapahtunut Britannian EU-ero on historiallinen ja siihen liittyvät ilmiöt ovat uusia ja Britannian rooli osana Eurooppaa on muuttunut ja siten on myös suhde Irlantiin ja Iso-Britannialle kuuluvan Pohjois-Irlantiin.</p>
Asiasanat Brexit, EU, Pohjois-Irlanti, Irlanti, tulli, kauppasuhteet

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tavoitteet ja tutkimusongelmat	1
1.2	Opinnäytetyön rakenne	2
1.3	Opinnäytetyön käsitteistöä	3
1.4	Opinnäytetyön rajaukset.....	4
2	Tie kohti Iso-Britannian EU-eroa.....	5
2.1	David Cameronin EU -kriittinen puhe ja ehdotus kansanäänestyksestä	5
2.2	Pohjois-Irlannin ja Irlannin taloudellisten suhteiden taustaa.....	6
2.3	Brexit-sopimus	6
2.4	Pohjois-Irlannin pöytäkirja ja tavarankulku.....	7
2.5	Brexit sopimuksen vaikutukset vientiin ja tuontiin sekä rajaliikenne Irlannin ja Pohjois-Irlannin välillä	8
3	Valittujen toimialojen esittely ja niiden merkitys Irlannille ja Pohjois-Irlannille.....	11
3.1	Maatalous- ja ruokatuotteet	11
3.2	Autokauppa.....	13
3.3	Kemikaalit ja niihin rinnastettavat hyödykkeet.....	14
3.4	Valmistetut tavarat materiaalien mukaan.....	17
4	Kyselytutkimuksen ja tilastotiedon pohdinta sekä johtopäätökset verrattuna viitekehykseen	19
4.1	Kyselyn tulokset ja analyysi.....	20
4.2	Irlannin ja Pohjois-Irlannin tilastokeskusten numeroiden eroavaisuudet	21
4.3	Vientien ja tuontien kokonaismäärät.....	21
4.4	Maatalous- ja ruokatuotteet	22
4.5	Autokauppa.....	23
4.6	Kemikaalit ja niihin rinnastettavat tuotteet.....	24
4.7	Valmistetut tavarat materiaalien mukaan.....	24
4.8	Irlannin ja Pohjois-Irlannin tulevaisuus.....	25
5	Yhteenveto	27
5.1	Jatkotutkimusehdotukset.....	27
5.2	Oman prosessin ja oppimisen pohdinta.....	27
	Lähteet.....	29
	Liitteet.....	35
	Liite 1. Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälinen tavarakoodisto.....	35
	Liite 2. Saatekirje.....	36
	Liite 3. Kyselylomake.....	37

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö on määrällinen eli tässä tapauksessa kvantitatiiviseen tilastotietoon perustuva opinnäytetyö. Se tarjoaa lukijalle katsauksen lähistoriamme poikkeuksellisesti merkittävän, taloudellisen sekä poliittisen ratkaisun vaikutuksiin Pohjois-Irlannin ja Irlannin välisessä kaupassa. Käytäten hyväksi saatavilla olevaa tilastotietoa ja soveltaen eri lähteistä peräisin olevaa statistiikkaa opinnäytetyö tuo ilmi nämä mahdolliset muutokset kaupankäynnissä sekä isossa että pienessä mitakaavassa. Tässä opinnäytetyössä esiteltujen lukujen ja asiantiedon lähteinä käytetään pääsääntöisesti valtiollisia, että tutkimuslaitoksien tilastotieteellisiä lähteitä. Tilastojen luvut on pyritty hakemaan niin ajantasaisista paikallisten tilastokeskuksien tiedoista, kuin se on ollut opinnäytetyön tekoajkaan mahdollista.

1.1 Tavoitteet ja tutkimusongelmat

Opinnäytetyön aiheen ajankohtaisuus, historiallinen tausta, sekä sen aiheuttama erityislaatuinen tilanne Pohjois-Irlannin ja Irlannin välille olivat syitä sille, miksi valitsin kirjoittaa siitä. EU-eron lähtökohdat, kansanäänestykseen tulos sekä virallisen EU-eron myötä Iso-Britannian tulevaisuus EU:n kyljessä mutta kuitenkin sen ulkopuolisena valtiona on sanomattakin epäselvä. Tämän opinnäytetyön tarkoitus on tuoda lukijalleen käsitys Brexitin vaikutuksista Irlannin ja Pohjois-Irlannin kaupan eri toimialoilla. Opinnäytetyössä käsitellään myös sitä, miten Iso-Britannian mantereelta tavaroitten tuonti Pohjois-Irlantiin tai Irlantiin Brexitin jälkeen tapahtuu. Pääpaino on kuitenkin siinä, miten Pohjois-Irlannin pöytäkirja (Northern Ireland Protocol) on muuttanut kauppaa Irlannin saarella ja miten sen sisämarkkinoille tuotavien tuotteiden tullaus on muuttunut Brexitin myötä. Opinnäytetyössä selitetään Pohjois-Irlannin erityinen asema Brexit-sopimukseen liittyen ja miten nykyinen toimintamuodon määräävä järjestely eli Pohjois-Irlannin pöytäkirja vaikuttaa Irlannin ja Pohjois-Irlannin välillä.

Opinnäytetyön pääongelmana kuuluu seuraavasti: Miten Britannian EU-ero on vaikuttanut Irlannin ja Pohjois-Irlannin kaupan?

Tämä pääongelma jaetaan kolmeen alaongelmaan seuraavasti:

1. *Miten Brexit-sopimus vaikuttaa tarkasteltaviin toimialoihin ja tulevaisuuden näkymiin?*
2. *Miten Brexit on vaikuttanut tarkasteltavien toimialojen kaupankäyntiin Irlannin ja Pohjois-Irlannin välillä?*
3. *Miten Brexit on vaikuttanut rajan yli kauppaa tekevien yritysten arkeen?*

1.2 Opinnäytetyön rakenne

Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehityksessä käydään kronologisesti läpi ensin historiallista taustaa ja syitä Brexit-äänestykselle, minkä jälkeen perehdytään Brexit-sopimuksen aiheuttamiin vaikutuksiin Irlannin ja Pohjois-Irlannin kauppaan. Lopuksi empiirisessä osuudessa käydään läpi tutkimukseen sisällytetyn kyselyn tulokset. Pääasiallisena analyysin keskiössä on kuitenkin tietoperustan tilastotiedon analysointi ja johtopäätökset näistä. Pohdintaosuudessa käsitellään tilastotiedon sekä akateemisen tiedon valossa Irlannin saaren tulevaisuuden näkymiä sekä millaisia jatkotutkimuksia aiheesta olisi hyvä tehdä. Opinnäytetyössä viitteiden merkitsemiseen on käytetty Elsevier -ohjelman Mendeley –lähdemerkintäohjelmaa. Mendeleyssä lähdemerkintätapa on muotoa ”Cite Them Right 11th edition – Harvard”. Alla olevassa peittomatriisissa avataan opinnäytetyön syyseuraussuhteet ja mistä osioista lukija löytää vastaukset kyseisiin asioihin.

Taulukko 1. Peittomatriisi

Alaongelma	Teoreettinen viitekehitys	Lomakkeen kysymykset	Tilastotiedon analysointi sekä kyselyn tulosten pohdinta
Miten Brexit-sopimuksen vaikutukset näkyvät tarkasteltavissa toimialoissa ja tulevaisuuden näkymissä?	2.2, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4		4.2–4.8
Miten Brexit on vaikuttanut tarkasteltavien toimialojen kaupankäyntiin Irlannin ja Pohjois-Irlannin välillä?	2.2, 2.4, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4		4.2–4.8
Miten Brexit on vaikuttanut rajan yli kauppaa tekevien yritysten arkeen?	2.3, 2.4, 2.5	1–10	4.1

1.3 Opinnäytetyön käsitteistöä

Brexit = Brexitillä viitataan Britannian EU-eroon puhekielessä vakiintuneeseen termiin. ”Brexit” -sanan alkuperäinen kehittäjä oli Peter Wilding. Hän kehitti sanan vuonna 2012 kirjoittaessaan blogia EU-eroon liittyviin asioihin ja ennen [2. luvussa] käsiteltävää David Cameronin Bloombergin talossa pitämää EU-kriittistä puhetta. Wilding oli käyttänyt tuota sanaa saadessaan inspiraation Kreikan mahdollisen EU-eron pohdintoista ja päätyi kirjoittamaan pitämässään blogissaan sanan ”Brexit”. Brexit-sana päätyi lopulta myös Oxfordin yliopiston sanakirjaan ja sen paikka vakiintui myös arkikielessä käytettäväksi termiksi (Moseley, 2016.)

CSO = Central Statistics Office eli [Irlannin] keskustilastokeskus. CSO on Irlannin valtion kansallinen tilastoja teettävä laitos ja tuottaa tärkeintä статистиikkaa Irlannissa. (Central Statistics Office, s.a.)

DAERA = Department of Agriculture, Environment & Rural Affairs eli [Pohjois-Irlannin] maatalous-, ympäristö ja maaseutuministeriö. (Department of Agriculture, s.a.)

NISRA = National Statistics & Research Agency eli suomeksi [Pohjois-Irlannin] tilasto- ja tutkimuskeskus, mikä tuottaa tilastollisesti tarkinta статистиikkaa Pohjois-Irlannissa. (Northern Ireland Statistics & Research Agency, s.a.)

SITC = Standard International Trade Classification eli Yhdistyneiden Kansakuntien perustama tapamääritellä kauppatavaralle oma luokitusjärjestelmä (Yhdistyneet Kansakunnat, s.a. b).

TEAGASC = Agriculture & Food Development Authority eli [Irlannin] maatalous- ja elintarvikekehitysvirasto. (Agriculture & Food Development Authority, s.a.)

1.4 Opinnäytetyön rajaukset

Tämä opinnäytetyö on rajattu koskemaan erikseen valittuja toimialoja Irlannissa ja Pohjois-Irlannissa sekä maiden välillä tapahtuvaa kauppaa. Opinnäytetyössä käsitellään myös se, miten Brexitin jälkeen tuonti tapahtuu Iso-Britanniasta (Englanti, Wales ja Skotlanti) Pohjois-Irlantiin tai Irlantiin. Pääpaino on kuitenkin siinä, miten Pohjois-Irlannin pöytäkirja on muuttanut kauppaa Irlannin saaren sisämarkkinoilla Brexitin myötä. Opinnäytetyössä selitetään Pohjois-Irlannin erityinen asema Brexit-sopimukseen liittyen ja miten nykyinen toimintamuodon määräävä asiakirja eli Pohjois-Irlannin pöytäkirja (Northern Ireland Protocol) vaikuttaa Irlannin ja Pohjois-Irlannin välillä. Opinnäytetyössä ei käsitellä sitä, miten Brexit on vaikuttanut Irlannin tai Pohjois-Irlannin kauppaan muualta EU:sta tai EU:n ulkopuolisista maista (poikkeuksena Iso-Britannian Englanti, Wales ja Skotlanti). Opinnäytetyön faktat perustuvat pääosin Irlannin – ja Pohjois-Irlannin tilastokeskusten tilastotietoihin sekä valtiollisten sivujen lähteisiin. Osassa käsiteltävissä asioita on lähteinä myös esimerkiksi uutisartikkeleita, mitkä täydentävät jo olemassa olevaa tilastotietoa ja tukevat lukijaa ymmärtämään kokonaisuutta.

2 Tie kohti Iso-Britannian EU-eroa

Nykyisen EU-eroon johtaneen kansanäänestyksen alullepanijana voidaan pitää Iso-Britannian entistä pääministeriä David Cameronia (Brusenbauch Meislova, 2019). 23. tammikuuta 2013 David Cameron piti Lontoossa Bloombergin talossa puheen, missä hän otti esille EU:n ja Britannian suhteisiin liittyviä asioita. Puheessaan Cameron sanoi mm., että EU on käytännössä este Iso-Britannian vaurastumiselle, vakaudelle ja vapaudelle. Hän korosti puheessaan kuitenkin sitä, ettei hän halua Iso-Britannian eristäytyvän vaan mahdollisuuden sopia paremmat sopimukset EU:n kanssa. Cameron koki, että EU ei turvaa tarpeeksi sen sisämarkkinoiden kilpailukykyä unionin ulkomarkkinoilta, ja että tämä ongelma on pitkälti myös sen [EU:n] itseaiheuttama. Kilpailukyvyn ongelmien lisäksi Cameron otti puheessaan kantaa moneen muuhunkin asiaan ja puheessaan teki selväksi sen, miksi EU:n pitäisi muuttua. Näistä yhtenä asiana hän nosti esiin näkökulman siitä, miten unionin päätöksenteon ja tavallisen kansalaisen välille on kasvanut yhä suurempi kuilu. (Cameron, 2013.)

2.1 David Cameronin EU -kriittinen puhe ja ehdotus kansanäänestyksestä

”Bloombergin puhe” aiheutti paljon kiinnostusta sekä paikallisessa – että ulkomailla olevan median keskuudessa sen tullessa julki. Esimerkiksi Irlannissa paikallinen uutislehti Irish Daily Mail uutisoi Cameronin puheen jälkeen heti seuraavana päivänä 24.1.2013, että Britannian mahdollinen EU-ero olisi Irlannin taloudelle huono päätös (Declan 2013, 2). Tähän samaan uutiseen haastateltiin Irlannin yritys – ja työnantajaliiton sen aikaista toimitusjohtajaa Danny McCoyta (Declan 2013, 2), joka totesi Iso-Britannian ja Irlannin taloudellisten suhteiden olevan kytköksissä toisiinsa ja jos Iso-Britannia päättäisi erota EU:sta, se näkyisi myös Irlannissa paikallisten yritysten kuluissa. McCoy (Declan 2013, 2) totesi myös, että kauppasuhte Pohjois-Irlannin kanssa tulisi vaikeutumaan. Kaiken kaikkiaan Cameronin puhe oli keskustelua herättävä kokonaisuus ja tässä puheessa Cameronin ehdotus kansanäänestyksestä realisoitui lopulta vuonna 2016. Äänestyksen lopputuloksena David Cameron erosi pääministerin tehtävästä (Mason, Stewart & Syal, 2016). ”Bloombergin puheella” oli historiallisia seurauksia ja Iso-Britannia lopulta erosi kansanäänestyksen ja pitkien neuvottelujen tuloksena EU:sta 31. joulukuuta 2020 (The National Archive s.a.).

2.2 Pohjois-Irlannin ja Irlannin taloudellisten suhteiden taustaa

Pohjois-Irlannilla ja Irlannin tasavallalla on takanaan pitkä historia ja Brexitin näkökulmasta on tärkeää ymmärtää tämä historiallinen konteksti. Tärkein tapahtuma tähän opinnäytetyön aiheeseen liittyen oli Irlannin jako. Irlanti jaettiin poliittisesti omiin itsehallintoalueisiin omiksi yksilöiksi vuonna 1922. Etelästä tuli jaon myötä pääosin katolilainen ja nationalistinen sekä nykyiseltä nimeltään Irlannin tasavalta. Pohjois-Irlannista taas tuli pääosin protestanttinen ja unionistinen osa Iso-Britanniaa. (Knispel & Weaver, 2021.)

Pohjois-Irlantia ja Irlannin historiaa ovat varjostaneet lukuisat väkivaltaiset yhteenotot ja näistä tunnetuinta ajanjaksoa kuvaillaan englanniksi nimeltä ”The Troubles”, eli suomeksi ”Vaikkeudet” (Knispel & Weaver, 2021). Kyseinen ajanjakso kesti neljä vuosikymmentä (Murphy 2018, 1) ja se päättyi virallisesti lopulta Belfastin sopimukseen vuonna 1998, mikä tunnetaan myös paremmin englanniksi nimellä ”Good Friday Agreement” (suomeksi pitkänperjantain sopimus) (Daly, s.a.; Knispel & Weaver, 2021). Belfastin sopimuksessa sovittiin mm. siitä, että Iso-Britannia ja Irlannin tasavalta sitoutuvat suhteidensa syventämiseen vain väkivallattomin keinoin sekä kunnioittaen toinen toistaan ja luoden tasa-arvoa maiden välillä (The Secretary of State For Northern Ireland, 1998). Belfastin sopimus loi mahdollisuuden rauhan pitkään kestäneiden vaikeuksien jälkeen ja mahdollisuuden talouskasvulle sekä Irlannissa että Pohjois-Irlannissa (Murphy 2018, 1).

2.3 Brexit-sopimus

Kun Brexit-äänestyksen lopulliset tulokset tulivat julki, oli selvää, että Pohjois-Irlannin tilanne tulee olemaan harvinaisen vaikea johtuen sen historiallisesta taustasta. Irlannin Corkin yliopistollisen korkeakoulun politiikan opettaja Mary C. Murphy (2018, 2) viittasi jo ennen Iso-Britannian virallista EU-eron sinetöintiä, että 2016 tapahtuneen äänestyksen lopputulos tulee olemaan kaikista merkittävimpin Pohjois-Irlannissa. Tähän Murphy (2018, 2) viittasi siksi, että Pohjois-Irlannin menneet ristiriidat, sijainti ja suhde Irlantiin on erilainen verrattuna muuhun Iso-Britanniaan. Brexit-sopimuksessa sovittiin miten Iso-Britannia tulee eroamaan kokonaisuudessaan Euroopan Unionista, mutta Pohjois-Irlannin kohdalla tehtiin poikkeava ratkaisu: syntyi Pohjois-Irlannin pöytäkirja.

2.4 Pohjois-Irlannin pöytäkirja ja tavarankuuvuus

Pohjois-Irlannin pöytäkirja eli englanniksi ”Northern Ireland Protocol” on osa Iso-Britannian EU-ero sopimusta, missä erillisellä pöytäkirjalla sovittiin Irlannin saaren, eli Pohjois-Irlannin ja Irlannin väliseen kauppaan liittyvät asiat. Sekä EU että Iso-Britannia olivat jo Brexit-neuvottelujen alkaessa ymmärtäneet Pohjois-Irlannin merkittävän roolin osana neuvotteluja. Tämän lisäksi pöytäkirjalla halettiin varmistaa vuonna 1998 solmitun Belfastin sopimuksen pysyvyys. (Euroopan Komissio, 2021)

Pöytäkirjassa sovittiin, että Irlannin saarelle ei tule EU:n maarajaa (Irish Tax & Customs, s.a.). Tällä haluttiin välttää etelän ja pohjoisen väliset mahdolliset konfliktit Belfastin sopimukseen vedoten (European Commission, s.a.). Teknisesti Pohjois-Irlanti kuuluu tällä hetkellä sekä Iso-Britannian omaan tullialueeseen sekä EU:n sisämarkkinoiden piiriin (Irish Tax & Customs, s.a.). Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi Pohjois-Irlannista saa viedä vapaasti Iso-Britanniaan myös tuotteita, jos yrityksen toiminta on sijoittunut Pohjois-Irlantiin ja tuonti on puhtaasti Pohjois-Irlannin alueelta (Nibusinessinfo, s.a.). Jos Pohjois-Irlantia käytetään kauttakulkumaana, tuotteiden viennissä kohti Iso-Britanniaa pätee samat säännöt kuin silloin, kun tuote tulisi mistä tahansa EU:n sisästä Iso-Britannian markkinoille (Irish Tax & Customs, s.a.). Toisin sanoen, tuotteet on tullattava (Irish Tax & Customs, s.a.).

Iso-Britanniasta tuonti taas Pohjois-Irlantiin vaatii tulliselvityksen – lukuun ottamatta muutamia erityistapauksia (HM Revenue & Customs, 2020a). Kaikki tuotteet ja palvelut määritellään sen mukaan, onko sille olemassa riski joutua EU:n sisämarkkinoille (eli päätyisi vientiin EU:hun eli Irlantiin), kuin että tuote tai palvelu pysyisi Pohjois-Irlannin sisällä (HM Revenue & Customs, 2020a). Jotta yksittäinen yritys voi tuoda Pohjois-Irlantiin tuotteita ilman arvonlisäveroa – tai tullimaksuja Iso-Britanniasta, sen täytyy täyttää tietyt kriteerit ja näistä ensimmäisenä on liittyä ”UK Trader Scheme” -järjestelmään, eli suoraan suomennettuna Iso-Britannian elinkeinoharjoittajan kauppajärjestelmään (HM Revenue & Customs, 2020b). Muita kriteereitä ovat mm. yrityksen vuosittainen liikevaihdon yläraja (noin 570 000 euroa) tai että tuotteen lopullinen päämäärä on tarkoitus päätyä kiertoon vain Pohjois-Irlannin markkinoille (HM Revenue & Customs, 2020b). Tällaisia tuotteita ovat esimerkiksi ruokatuotteet, maatalouskäyttöön tulevat tuotteet (kuten eläinrehu), voittoa tavoittelemattoman toiminnan tavarat (mitkä eivät päädy myyntiin) sekä esimerkiksi erilaiset sairaanhoitoon liittyvät tuotteet ja palvelut mitkä annetaan tai toteutetaan Pohjois-Irlannin sisällä (HM Revenue & Customs, 2020b). Nämä edellä mainitut poikkeukset eivät ole kuitenkaan täysin selviä, sillä aiheesta on tänä vuonna meneillään lakialoite tullauksen helpottamiseksi ja selventämiseksi (O’Carroll & Stewart, 2022). Tästä asiasta on kirjoitettu myös kohdassa 4.8.

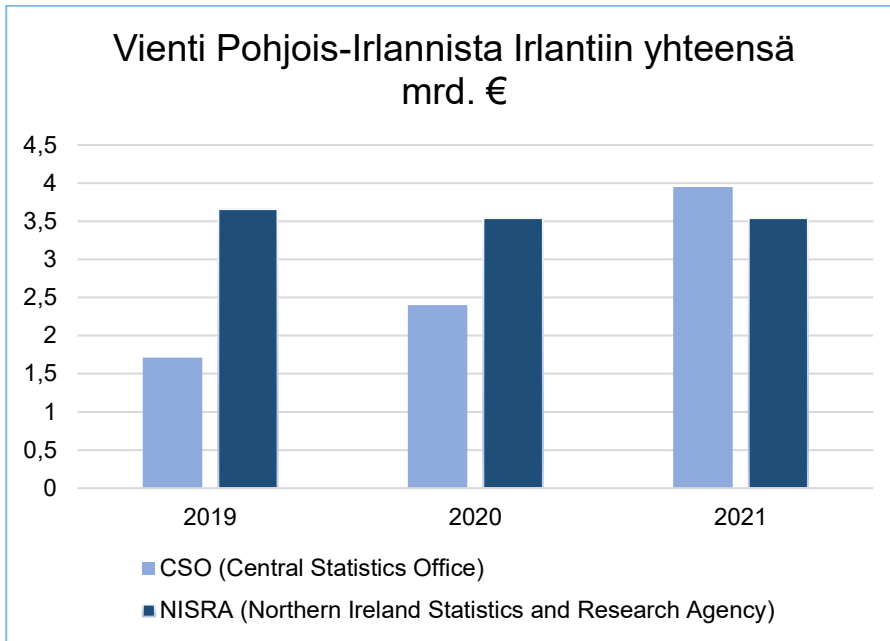
2.5 Brexit sopimuksen vaikutukset vientiin ja tuontiin sekä rajaliikenne Irlannin ja Pohjois-Irlannin välillä

Britannian EU-eron lopullinen sinetti saatiin, kun sen siirtymäaika loppui 31.12.2020 ja minkä jälkeen Iso-Britannia ei enää kuulunut EU:n vapaakauppa-alueeseen tai tulliliittoon eikä siten voinut enää hyötyä EU:n sisämarkkinoista (Walker, 2021). Aiemmin mainitusti Irlannin ja Pohjois-Irlannin välillä ei ole maarajaa, ja että Pohjois-Irlanti kuuluu pöytäkirjan mukaan myös EU:n tullialueeseen (Irish Tax & Customs, s.a. b). Tämä on käytännössä tarkoittanut sitä, että tavaraliikenne on kasvanut Irlannin saaren sisällä (O'Carroll, 2021), koska kauppatavaraliikenne manner-Britanniaan on hankaloitunut.

Lukuja tarkasteltaessa valuuttana käytetään lähtökohtaisesti euroja, ellei toisin mainita. Pohjois-Irlannin luvut on arvioitu punnista euroiksi ja apuna tässä käytetty valuuttamuunnosta tarjoavaa alustaa (xe.com). Tilastoissa (kuvat 1 ja 2) on pylväsdiagrammeihin esitetty Irlannin tilastokeskuksen (CSO) ja Pohjois-Irlannin tilastokeskuksen (NISRA) mukaan viennin ja tuonnin määrät vierekkäin vuosilta 2019–2021. Tilastokeskusten tuloksia näissä kuvissa vertaillaan tässä opinnäytetyössä keskenään havainnollistamisen ja mielenkiinnon lisäämiseksi. Näitä ei kuitenkaan voi teknisesti verrata sellaisenaan suoraan keskenään. Tämä johtuu siitä, että sekä Irlannin että Pohjois-Irlannin tilastokeskusten tiedon keruu ja merkitsemisen tavat voivat erota toisistaan merkittävästi, mistä johtuu myös diagrammeissa esiintyvä epäsymmetria. Tämä voi johtua esimerkiksi siitä, että näillä [CSO ja NISRA] voi olla erilaiset tilastointitavat esimerkiksi sen suhteen missä menee statistiikkaan päätyvien lukujen kynnyksarvot, jotta ilmoituskyngys täyttyy (O'Kane, 26.9.2022). Lisätietoa tästä löytyy empiriaosuudesta luvusta 4.2.

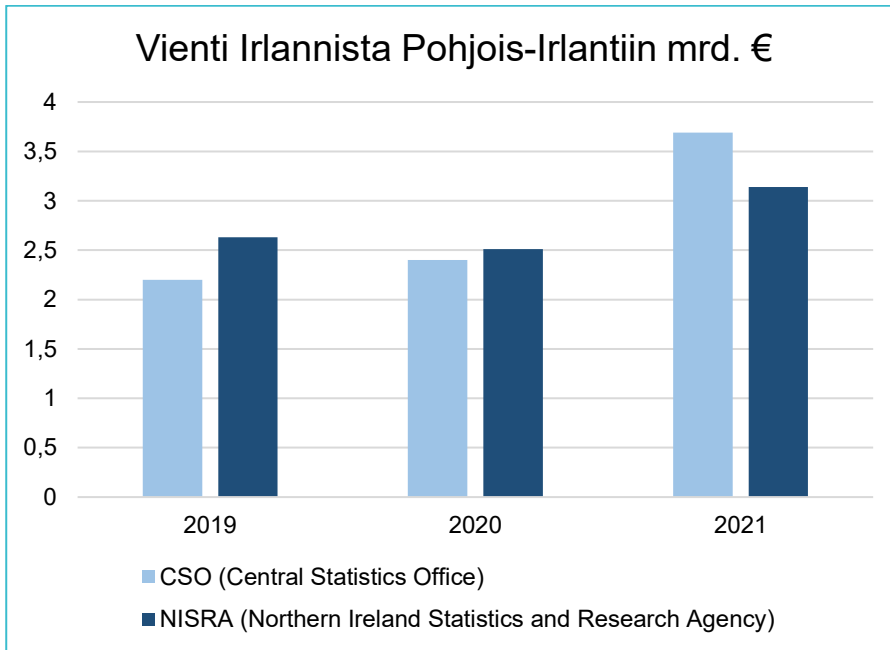
Irlannin tilastokeskuksen (CSO) mukaan (kuva 1) vuonna 2020 Pohjois-Irlannista tuotiin 2,4 miljardin euron edestä kauppatavaraa (Central Statistics Office, 2022a). Tämän jälkeen seuraavan vuoden, eli 2021 loppuun mennessä tuonnin kokonaisarvo oli 3,95 miljardia. Tämä tarkoitti 65 prosentin nousua tuontiin vuosien 2020 ja 2021 välillä. Lisäksi verratessa vuosien 2019 ja 2021 Pohjois-Irlannin vienti Irlantiin oli noussut noin 230 prosenttia. (Central Statistics Office, 2022a).

Irlannin (CSO) kokonaisvienti (kuva 2) taas Pohjois-Irlantiin vuonna 2020 oli 2,40 miljardia euroa ja vuonna 2021 3,69 miljardia euroa (Central Statistics Office, 2022a). Tämä tarkoittaa 54 prosentin nousua edellisvuoteen nähden. Verratessa vuosia 2019 ja 2021, nousua on tapahtunut noin 68 prosenttia.

Kuva 1. Viennin kokonaismäärä Irlantiin Pohjois-Irlannin tilastokeskuksen lukemien (NISRA) ja Irlannin tilastokeskuksen (CSO) mukaan (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022, s.a. f; Central Statistics Office, 2021, 2022a).

Pohjois-Irlannin NISRA:n tilastotietojen mukaan luvut ovat luonnollisesti erilaiset ja antavat tuonnin ja viennin kokonaisarvoista oman kokonaisuutensa. Pohjois-Irlannin tilastokeskuksen (NISRA) mukaan tuonti Irlannista Pohjois-Irlantiin vuonna 2020 oli yhteensä 2,51 miljardia euroa kun taas Irlannin tilastokeskuksen (CSO) mukaan summa on 2,40 miljardia euroa (Central Statistics Office, 2022a; Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2022). Vuonna 2021 erot olivat jo melko suuret, NISRA:n mukaan 3,14 miljardia kun taas CSO:n mukaan summa on 3,69 miljardia euroa (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2022, s.a. f) .

Kuva 2. Viennin kokonaismäärä Pohjois-Irlantiin Pohjois-Irlannin tilastokeskuksen lukemien (NISRA) ja Irlannin tilastokeskuksen (CSO) mukaan (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022, s.a. f; Central Statistics Office, 2021, 2022a).

Vuodelta 2022 oli saatavilla vain tammikuun ja toukokuun väliltä tilastotietoa (CSO), mutta tämä osoittaa kaupan olevan edelleen kasvussa (Central Statistics Office, 2022b). Tällä ajanjaksolla kokonaistuonti Pohjois-Irlannista Irlantiin oli 357 miljoonaa euroa ja 23 prosenttia enemmän kuin edellisvuoden [2021] samalta ajalta (Central Statistics Office, 2022b). Vienti Irlannista Pohjois-Irlantiin oli myös enemmän edellisvuoden [2021] samaan periodiin nähden. Vienti oli yhteensä 586 miljoonaa euroa ja 42 prosenttia enemmän kuin vuoden 2021 tammi-toukokuussa (Central Statistics Office, 2022b).

3 Valittujen toimialojen esittely ja niiden merkitys Irlannille ja Pohjois-Irlannille

Britannian EU-eroon liittyvä siirtymäaika päättyi vuoden 2020 lopulla (Walker 2021, 3). Tämä tarkoitti käytännössä sitä, että tammikuusta 2021 alkaen kaikki tavaraliikenne Iso-Britanniaan pitää tullata (HM Revenue & Customs, 2020c). Pohjois-Irlanti on tässä siis aiemmin mainitusti poikkeus: sovitun pöytäkirjan mukaisesti Pohjois-Irlanti kuuluu todellisesti myös EU:n tullialueeseen ja siten sen sisämarkkinoiden piiriin ja toisaalta laillisesti myös Iso-Britannian tullialueeseen (Irish Tax & Customs, s.a.). Kohdassa 2.4. mainittiin, millaisia poikkeuksia tullimaksuihin on, kun tuote tuodaan Pohjois-Irlantiin Iso-Britannian mantereelta ja tuotteen päämääränä olisi vain Pohjois-Irlannin sisämarkkinat.

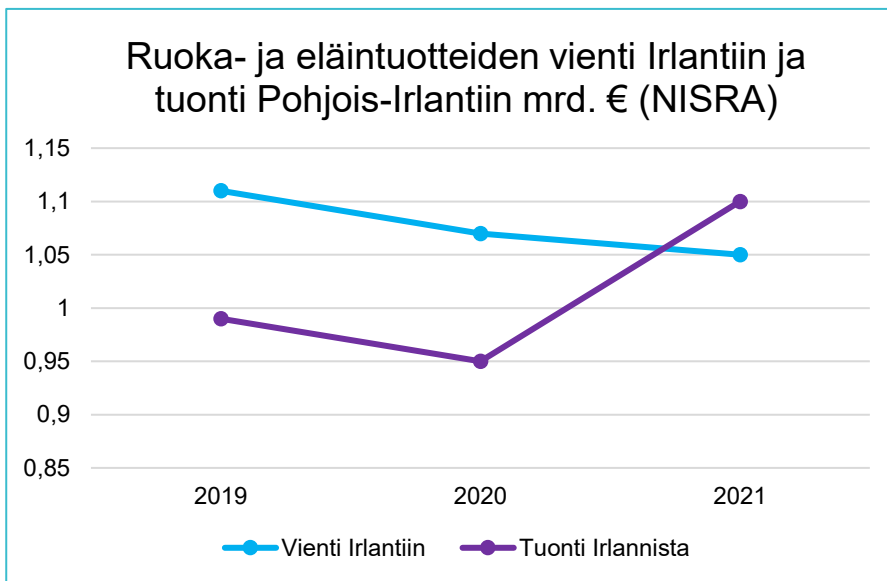
Brexit vaikeuttaa käytännössä tavaran kulkua Irlannin saarelle ja vaikuttaa myös välillisesti siihen, miten se vaikuttaa suoraan tai välillisesti Irlannin saaren sisämarkkinoilla Irlannin ja Pohjois-Irlannin välisessä kaupassa. Tässä kappaleessa käsitellään toimialoja ja toimialakokonaisuuksia, millä Irlanti ja Pohjois-Irlanti käyvät yhdessä kauppaa. Näistä neljästä kaksi ovat pieniä yksittäisiä toimialoja ja toiset kaksi isoja toimialakokonaisuuksia. Pienet ovat autokauppa sekä maatalous- ja ruokatuotanto. Kaksi jälkimmäistä isoa toimialakokonaisuutta ovat YK:n kansainvälisen SITC-tavaruokituksen (eng. Standard International Trade Classification) mukaiset kokonaisuudet, mitkä ovat nimeltään valmistettavat tavarat materiaaleittain sekä kemikaalit -ja niihin rinnastettavat hyödykkeet (Yhdistyneet Kansakunnat, s.a. b, s.a. a).

3.1 Maatalous- ja ruokatuotteet

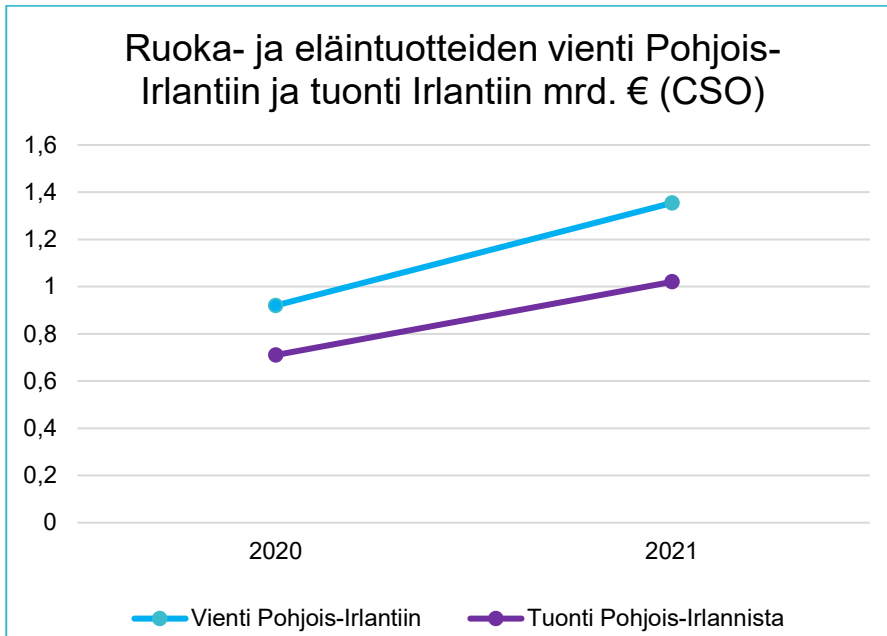
Maataloudella on merkittävä rooli Pohjois-Irlannissa ja arviolta koko alan liikevaihto Pohjois-Irlannissa on lähemmäs viisi miljardia euroa (Ulster Farmers' Union, s.a.). Ruoka ja eläintuotteet (mukaan lukien lihana- että elävänä) muodostivat reilu kolmanneksen kokonaisviennistä Irlantiin vuonna 2021 (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2022a). Suurimmat tuotantoryhmät muodostavat tästä maito- ja lihatuotteet (nauta, lammas, siipikarja sekä sikatalous). Lisäksi viljelykasveista suurimpina ryhminä ovat vilja, hedelmät ja kasvikset (Ulster Farmers Union, s.a.).

Irlannissa suurimpina ryhminä maatalouden tuotannossa muodostavat maitotuotteet, nauta, siipikarja, sika ja viljatuotteet (Department of Agriculture, 2021). Irlannissa maataloustuotannon kokonaisarvo vuonna 2021 oli noin 10,1 miljardia euroa (Central Statistics Office, 2022c). Luku sisältää kokonaisuudessaan Irlannin eläin-, maito-, hedelmä-, vilja- sekä kasvituotteet (Central Statistics Office, 2022c). Mukana alempana ovat sekä Irlannin (CSO) että Pohjois-Irlannin (NISRA)

tilastokeskusten laskelmat kokonaisviennistä ja tuonnista kumpaankin maahan. Esimerkiksi Pohjois-Irlannin tilastokeskuksen (NISRA) mukaan Irlannista tuodaan Pohjois-Irlantiin eniten eläin- (mukaan lukien lihana- että elävänä) ja maitotuotteita 34 prosentin osuudella kokonaistuonnista vuonna 2021 (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2022). Lisäksi vienti Pohjois-Irlannista Irlantiin samana vuonna oli lähes sama, noin 30 prosenttia (NISRA) ja sisällön suurimmat tuoteryhmät muodostivat maitotuotteet ja eläinrehu (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2022). Irlannin tilastokeskuksesta (CSO) ei ollut mahdollista löytää tietoa viennin ja tuonnin sisällön prosentiosuuksista kuten Pohjois-Irlannin tilastokeskuksesta.

Kuva 3: Ruoka- ja eläintuotteiden vienti ja tuonti Irlannista Pohjois-Irlantiin (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022, s.a. e)

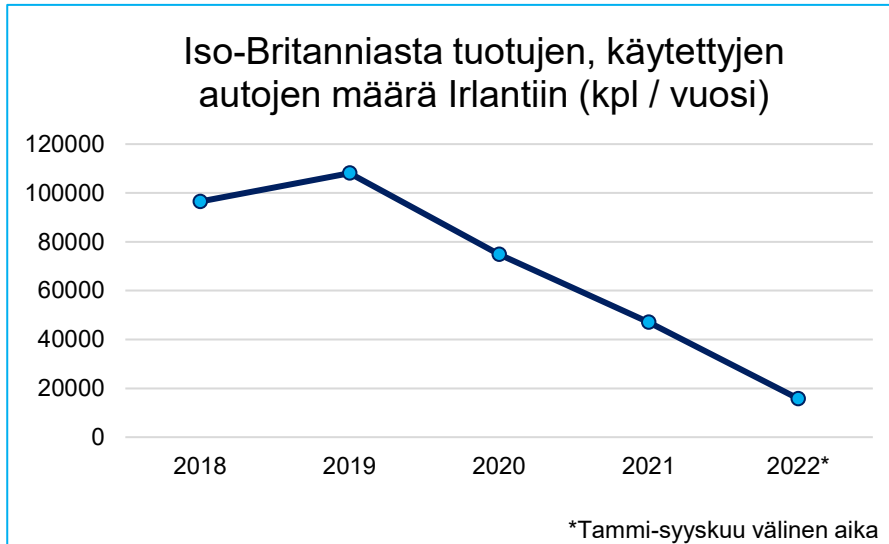
Kuva 4: Ruoka- ja eläintuotteiden vienti ja tuonti Pohjois-Irlannista Irlantiin (Central Statistics Office, 2021, 2022a)

3.2 Autokauppa

Britannian EU-eron siirtymäajan loputtua 31. joulukuuta 2020 jälkeen autokaupan tekeminen on muuttunut olennaisesti koko Irlannin saarella. Koska Pohjois-Irlanti kuuluu EU:n tullialueeseen, tuontia koskee samat säännöt kuin muualla EU:n sisällä (Irish Tax & Customs, s.a. a). Jos auton ostaa Pohjois-Irlannista ja se tuodaan Irlantiin, ostajan pitää maksaa arvonlisäveroa riippuen siitä onko auto rekisteröity Pohjois-Irlantiin ennen 1. tammikuuta 2021 vai kyseisen päivämäärän jälkeen (Irish Tax & Customs s.a.). Ennen tammikuuta 2021 rekisteröityyn autoon ja sen tuontiin Irlannin puolelle ja sen rekisteröintiin ei liity erillisiä maksuja, jos voidaan osoittaa dokumenttien avulla auton olleen fyysisesti Pohjois-Irlannissa jo ennen 1.1.2021 (Irish Tax & Customs s.a.). Lisäksi Iso-Britannian ja EU:n välinen kauppasopimus sallii kuitenkin uuden auton tuonnin Irlantiin ilman tullimaksuja, jos auton alkuperämaan voidaan osoittaa olleen Iso-Britannia (Irish Tax & Customs s.a.). Sekä Irlannin että Pohjois-Irlannin väliseen varsinaiseen autokauppaan ei löytynyt selkeää tilastotietoa.

Lokakuussa 2021 julkaistu uutinen (O'Rourke, 2021) Irish Examiner -lehdessä kertoo selvästi, että käytettyjen autojen hinnat ovat kasvaneet paljon sekä covid-19 pandemian aiheuttamasta sirupulasta, että Brexitistä johtuvista seikoista. Nämä samat teemat toistuvat vuosi siirtymäajan jälkeen tammikuussa 2022 kirjoitetussa artikkelissa (Murray, 2022) minkä mukaan autokauppaan on

osunut samalla kertaa joukko monia hankaluuksia mukaan lukien Brexit ja covid-19 pandemia. Irlannissa on huomattu kaupan myös muuttuneen, kun katsotaan Iso-Britanniasta Irlantiin tuotujen käytettyjen autojen lukumääriä (Kuva 5).

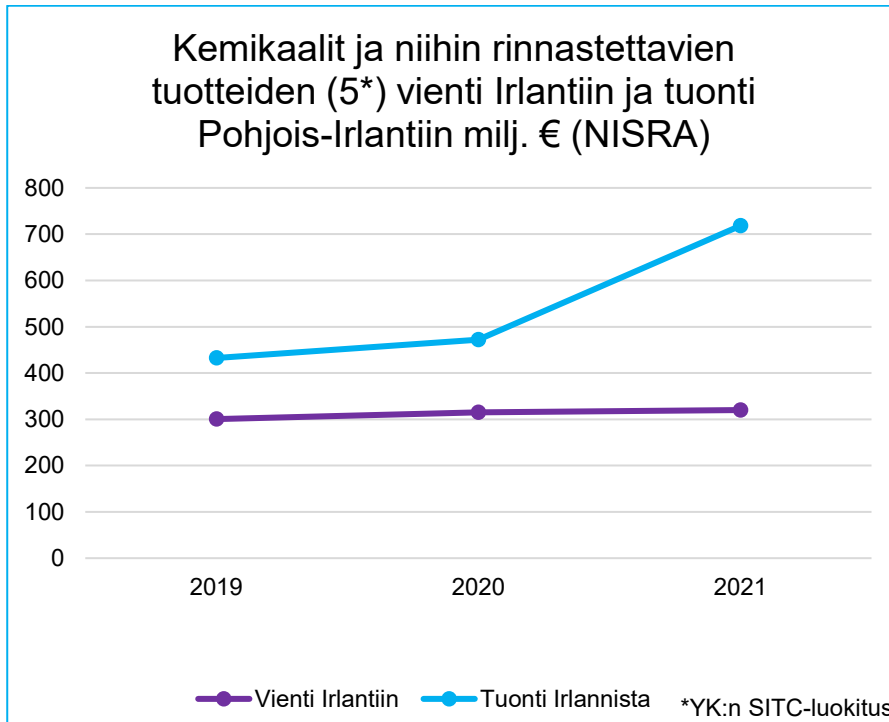

Kuva 5: Käytettyjen autojen tuonti Iso-Britanniasta Irlantiin vuosilta 2018–2022 (Society of the Irish Motor Industry, s.a.).

Iso-Britanniasta Pohjois-Irlantiin tuotujen autojen lukumääristä ei ollut saatavilla samanlaista tilastotietoa. Iso-Britannian infrastruktuuri- ja liikenneviraston (eng. Department for Infrastructure) viimeisimmän (DVA Statistics Branch 2022, 9) tilaston mukaan uusia yksityiskäyttöön tarkoitettuja autoja rekisteröitiin Pohjois-Irlannissa 36 200 kappaletta mikä oli noin 28 prosenttia pienempi kuin vuonna 2019 rekisteröityjen autojen lukumäärä. Tämä lukema ei kuitenkaan kerro suoraan Brexitin vaikutuksia vaan viittaa enemmänkin covid-19 pandemian tuomiin haasteisiin (DVA Statistics Branch 2022, 9).

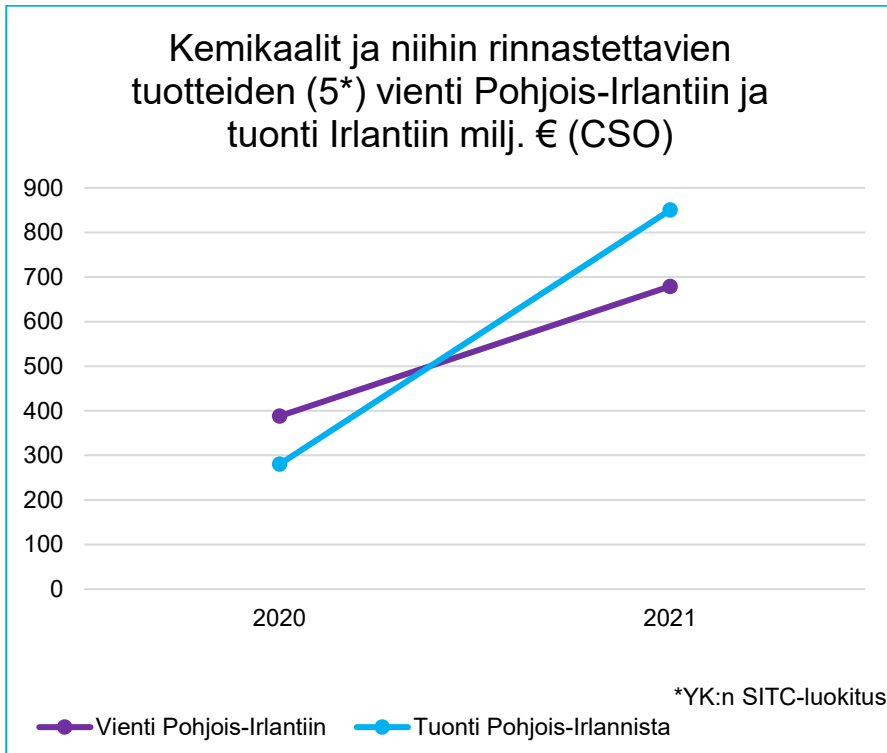
3.3 Kemikaalit ja niihin rinnastettavat hyödykkeet

Kemikaalit ja niihin rinnastettavat tuotteet (Yhdistyneet Kansakunnat, s.a. b) tässä ryhmässä kattavat esimerkiksi lääke-, farmasia-, lannoite-, puhdistus ja erilaiset muovituotteet (ks. liite 1). Näiden tuotteiden viennin arvo (NISRA) on hieman yli 300 miljoonaa euroa ja osuus kokonaisviennistä Irlantiin 2019 oli kahdeksan prosenttia, vuonna 2020 yhdeksän prosenttia ja 2021 noin yhdeksän prosenttia (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022, s.a. d). Kokonaistuonti (NISRA) on kasvanut hieman yli 400 miljoonasta eurosta 700 miljoonaan euroon. Kokonaistuonnin osuudet olivat vuonna 2019 16 prosenttia, 2020 19 prosenttia ja 2021 23 prosenttia koko Irlannista tuodun tuonnin arvosta (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022, s.a. b).

Kuva 8. Kemikaalien ja vastaavien tuotteiden vienti ja tuonti NISRA:n mukaan (Northern Ireland Statistics & Research Agency, s.a. b, s.a. d, s.a. c; Yhdistyneet Kansakunnat, s.a. b)

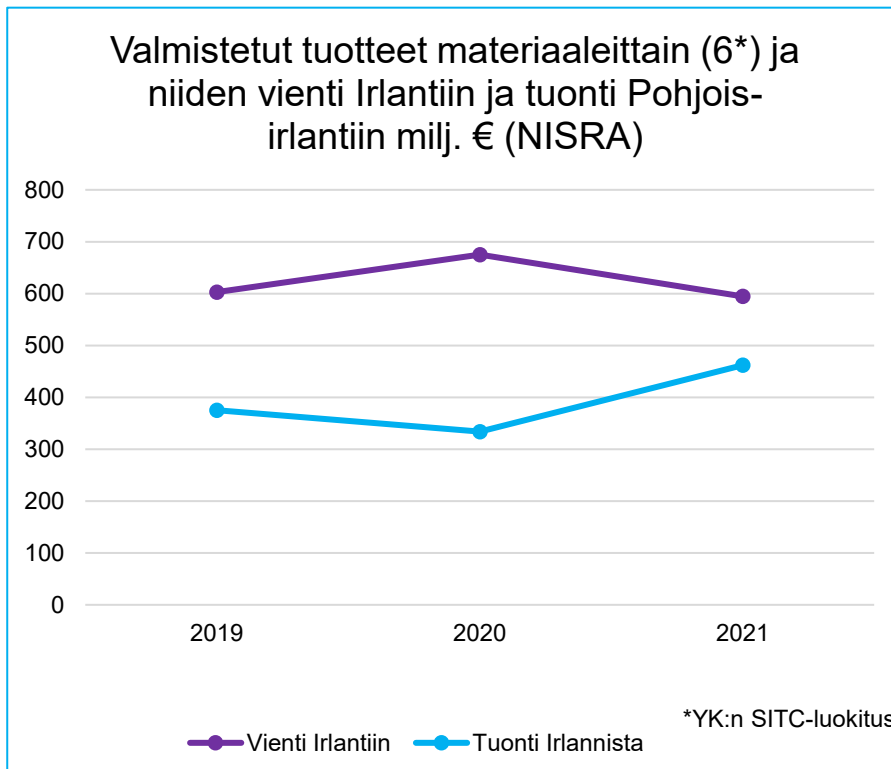
NISRA:n mukaan tästä SITC-ryhmän tavaroista esimerkiksi lääkkeiden ja lääketarvikkeiden tuonnin kokonaismäärä Irlannista vuonna 2019 oli 58 prosenttia ja 54 prosenttia 2021 (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022). Brexitiin nähden Pohjois-Irlannin terveysministeriön (Department of Health, s.a.) mukaan Pohjois-Irlanti jatkaa lääkkeiden ja lääketarvikkeiden osalta EU:n lainsäädännön puitteissa. Sen lisäksi Iso-Britanniasta tuotuja lääkkeitä päädyttiin varastoi-
maan etukäteen normaalia enemmän Pohjois-Irlantiin huoltovarmuuden takia (Department of Health, s.a.).

Kuva 9. Kemikaalien ja vastaavien tuotteiden vienti ja tuonti CSO:n mukaan (Yhdistyneet Kansakunnat, s.a. b; Central Statistics Office, 2022a)

Irlannista SITC-luokituksen mukaista tilastotietoa vuodelta 2019 ei tässäkin tapauksessa ollut saatavilla toisin kuin vuosilta 2020 ja 2021. Irlannin tilastokeskuksen (CSO) mukaan vientien määrät ovat olleet kyseisinä vuosina vajaa 400 sekä noin 680 miljoonaa euroa eli noin 16 ja 18 prosenttia maan kokonaisviennistä Pohjois-Irlantiin (Central Statistics Office, 2022a). Yksityiskohtaisempaa tietoa siitä, mitä viennin sisältöjen osuudet tarkalleen ottaen olivat, ei ollut saatavilla.

3.4 Valmistetut tavarat materiaalien mukaan

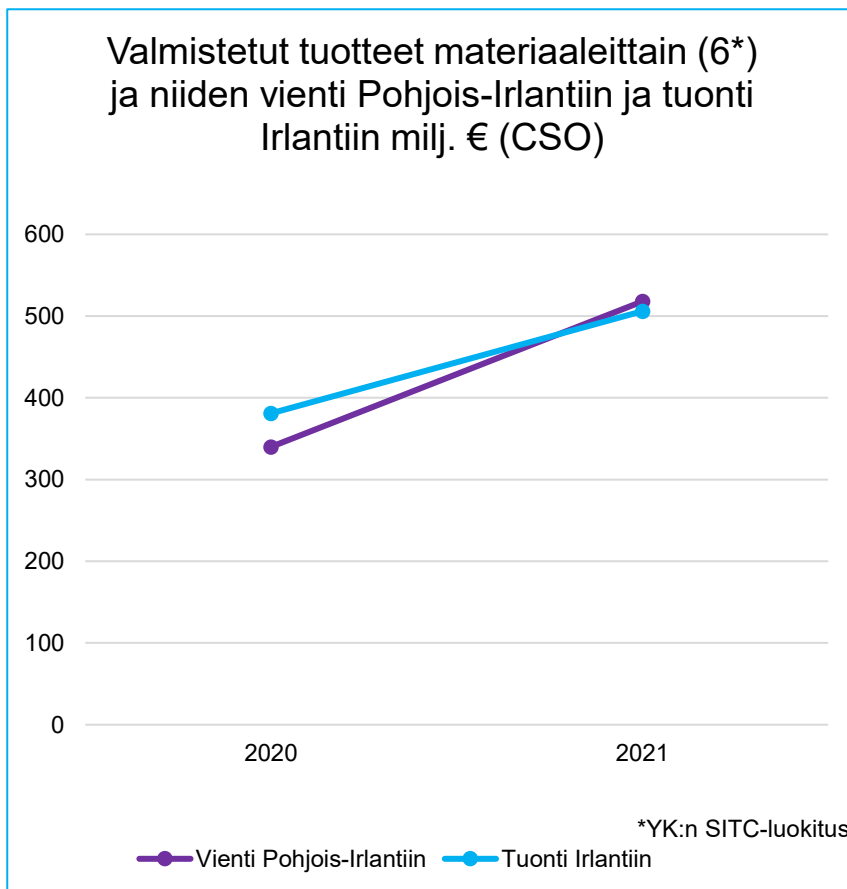

Kuva 6. Viennin ja tuonnin kokonaismäärät materiaaleittain lajitelluilta tuotteilta. (Northern Ireland Statistics & Research Agency, s.a. i, s.a. h, s.a. g; Yhdistyneet Kansakunnat, s.a. b)

Valmistettuiden tavaroihin materiaaleittain (ks. liite 1) kuuluu mm. paperi, pahvi, nahka, rauta, teräs, kumi, tekstiili sekä puu (pois lukien huonekalut ja vaatteet) (Yhdistyneet Kansakunnat, s.a. b). Pohjois-Irlannin (NISRA) kokonaisviennistä (kuva 6) Irlantiin nämä tuotteet kattoivat vuosina 2019 ja 2021 16 prosenttia sekä 17 prosenttia. Näiden viennin kokonaisarvo vuonna 2021 liikkui noin 600 miljoonan euron luokassa (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022).

Yli puolet näistä vientituotteista käsittävät erilaiset rakennustarvikkeet, paperi-, pahvi-, metallivalmisteet (esim. kotitalousmetalli kuten veitset, haarukat, ruuvit ja mutterit) -, keramiikka-, ja lasituotteet (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022). Tammikuussa 2022 uutisoitiin (O'Carroll, 2022b) että tuotannon parissa työskentelevien yritysten ongelmista Brexit ei olisikaan kaikista suurin ongelma, vaan covid-19 pandemiasta johtuva työvoimapula, mistä on puutetta tuotannon kasvaessa. Uutisen (O'Carroll, 2022b) mukaan kauppa EU:n kanssa on kasvanut 28 prosentilla mihin sisältyy myös Irlanti. Tietoa siitä, paljonko lukemasta on nimenomaan Irlannin osuus, ei voitu selvittää. Lisäksi huhtikuussa (Elliott, 2022) uutisoitiin, että tuotantoalat elpyvät edelleen

nousevista kustannuksista huolimatta. Uutisissa ei määritelty erikseen tiettyä alaa, vaan otettiin kantaa trendiin kaikilla tuotantoaloilla tapahtuviin muutoksiin.

Kuva 7. Viennin ja tuonnin kokonaismäärät materiaaleittain lajitelluilta tuotteilta (Yhdistyneet Kansakunnat, s.a. b; Central Statistics Office, 2022a).

Irlannista SITC-luokituksen mukaista kyseisen viennin erittelevää tilastoa ei ollut saatavilla vuodelta 2019 toisin kuin vuosilta 2020 ja 2021. Irlannin viennin arvot (kuva 7) CSO:n mukaan olivat vuosina 2020 340 miljoonaa ja 2021 518 miljoonaa euroa. Tuonti Pohjois-Irlannista vuosina 2020 ja 2021 olivat 381 miljoonaa sekä 506 miljoonaa euroa (Central Statistics Office, 2022a). Viennin osuudet kokonaisviennistä Pohjois-Irlantiin ovat olleet molemmilta vuosilta noin 14 prosenttia. Kokonaistuonnista Pohjois-Irlannista prosentuaaliset osuudet olivat 2020 noin 16 prosenttia ja 2021 noin 13 prosenttia. Prosentuaaliset osuudet on laskettu SITC-luokituksen tavaroiden ja kokonaisviennin / tuonnin jakolaskusta. Irlannissa kaikkien alojen tuotannosta uutisoitiin (Slattery, 2021) yleisellä tasolla että Brexitin myötä erilaiset säädökset ovat hankaloittaneet alan tuotannon kasvua. Tässä myös mainitaan, että Brexit ei ole ollut ainoa syy vaan myös erilaiset koronaviruksesta johtuvat yhteiskunnalliset eristykset sekä siirtymäajalta peräisin oleva ylimääräinen tuotantoon tarvittavien tarvikkeiden varastointi on myös osasyynä heikosti lähteneeseen vuoteen (Slattery, 2021).

4 Kyselytutkimuksen ja tilastotiedon pohdinta sekä johtopäätökset verrattuna viitekehukseen

Tämän opinnäytetyön ensisijainen empiirinen tutkimusosa koostuu aiemmin löydetyn ja kootun tilastotiedon analysoinnista. Tiedonkeruu on tapahtunut kvantitatiivisesti ja nojautuu lukujen tulkitsemiseen. Lisäksi toisena tutkimusmenetelmänä toimi pääasiassa kvantitatiivinen, määrällinen monivalintakysely (ks. liite 3). Tämä kysely on soveltavin osin täydentävä osa tätä opinnäytetyötä. Se tarkoittaa sitä, että sekä kysely että tilastotiedon analyysi ovat riippumattomia toisistaan mutta molempien onnistuessa ne voivat antaa laajempaa kuvaa Brexitin aiheuttamista asioista (kyselyyn vastaajasta riippuen positiivisia tai negatiivisia asioita). Kyselyn tarkoituksena olisi avata lukijalle aiheen kokonaisuutta yksittäisten yrittäjien antamien tietojen perusteella ja siten antanut syvempää tietoa aiheeseen tutustuvalla. Kirjallisuuslähteenä tässä kyselytutkimuksessa on käytetty Tarja Heikkilän (Heikkilä, 2014) ”Tilastollinen tutkimus” -kirjaa. Tutkimuksessa on käytetty harkinnanvaraista näytemenetelmää (Heikkilä 2014, 39) minkä johdosta tavoitteena on ollut etsiä tutkimukseen soveltuvien yrittäjien kohtaamispaikat verkossa (esim. Facebook) sekä yhteystiedot eri yrittäjien liittoihin, minkä kautta kyselyä on myös voitu lähettää yrittäjille. Kyselylomake tehtiin Webropol -tilastointityökalun avulla.

Tässä Webropol-kyselyssä oli yhteensä 11 kysymystä (ks. Liite) ja kyselyä täyttävän yrittäjän täytyi vastata näistä ainakin kymmeneen kysymykseen. Näistä [11 kysymyksestä] yhdeksän olivat faktapohjaisiin asioihin liittyviä suljettuja kvantitatiivisia monivalintakysymyksiä (Heikkilä 2014, 49) mutta viimeisenä olevat kaksi kysymystä olivat poikkeuksellisesti tyypeiltään kvalitatiivisia. 10. kysymyksessä haluttiin tietää nimenomaan mitä mieltä yrittäjä on yrityksensä tilanteesta juuri kyselyä täyttäessä. Lisäksi 11. kysymyksessä jokainen vastaaja sai halutessaan jättää vapaan sanan (150 merkkiä) kyselyyn tai aihealueeseen liittyen. Kyselyssä ei mitattu ikää tai selvitetty vastaajan sukupuolta koska nämä eivät olleet tämän kyselytutkimuksen kannalta olennaisia. Sen sijaan, kyselyssä tarkoituksena oli saada opinnäytetyön kannalta vain olennaiset, taloudelliseen tilanteeseen liittyvät vastaukset. Kyselyssä on myös huomioitu hyvän tutkimuslomakkeen (Heikkilä 2014, 46–47) seikat. Kysely tehtiin yrittäjiä ajatellen niin, että vastaajalle on mahdollista täyttää kysely hyvin lyhyessä ajassa. Virhemarginaalin pienentämiseksi tehtiin kaksi kyselyä: toinen yksityishenkilöitä varten, ja toinen yrittäjiä varten.

4.1 Kyselyn tulokset ja analyysi

Kyselyt olivat avoinna 23.10.2022 - 1.11.2022 välisenä aikana. Vastausten tavoitemäärä oli yhteensä 30 ja vastauksia kertyi lopulta yhteensä neljä kappaletta. Näistä yksi vastasi yrittäjäkyselyyn ja kolme yksityishenkilöiden kyselyyn. Kun kyselyt laitettiin jakoon, kyselyn mukana kirjoitettiin saateteksti (ks. liite 2), missä luki mitä varten kysely on tehty, mihin tietoa aiotaan käyttää, mistä mihin kysely on avoinna, kenelle kysely on tarkoitettu, sekä selitetty kyselyn olevan myös täysin anonyymi. Kysely jaettiin pääsääntöisesti kahteen eri Facebook-ryhmätyyppiin: yrittäjille tarkoitettuihin yksityisryhmiin sekä tavallisiin sekaryhmiin (pääasiassa naapurusto- ja kaupunkiryhmiin), missä jäsenet koostuvat yrittäjien lisäksi yksityishenkilöistä. Näihin laitettaessa kyselyä oli olemassa selvä riski virhemarginaalin kasvuun, jos esimerkiksi yrittäjille tarkoitettuun kyselyyn vastaakin yksityishenkilö. Yksityishenkilöistä koostuvan kyselyn tilastotietoa ei tässä opinnäytetyössä olisi käytetty, vaan se olisi toiminut puhtaasti yrittäjille tarkoitettun kyselyn virhemarginaalin pienentäjänä. Kyselyä jaettiin myös erilaisille yrittäjyysjärjestöille.

Tämä kyselytutkimus epäonnistui tässä opinnäytetyössä. Kyselyä tehdessä tunnistettiin riskit sille, että kyselyn onnistumisen kannalta tarvitaan osallistujien omaa motivaatiota täyttää tutkimuskysely. Lisäksi kyselyssä haettiin pääsääntöisesti yrittäjiä, jotka tekevät kauppaa rajan yli (Pohjois-Irlannista Irlantiin tai toisin päin) ja kaupaksi laskettiin verkkokauppamyynti ja jälleenmyynti. Kyselyn epäonnistuminen opinnäytetyön kokonaisuuteen nähden ei ole suuri, sillä käytössä on myös tilastollinen analyysi osana empiriaa. Kysely ja tilastollinen analyysi eivät ole riippuvaisia toisistaan.

4.2 Irlannin ja Pohjois-Irlannin tilastokeskusten numeroiden eroavaisuudet

Tässä osiossa käydään läpi kronologisesti jokainen esitetty ala ja analysoidaan saadun tilastotiedon valossa, miten kauppa on muuttunut ja millaisia vaikutuksia on mahdollisesti lähitulevaisuudessa odotettavissa. Alusta alkaen on ollut selvää, että sekä NISRA että CSO tuottavat luotettavaa tilastotietoa ja ovat tärkeimmät tilastotiedon lähteet Irlannissa ja Pohjois-Irlannissa. Tästä huolimatta molempien tilastointitavat eroavat selkeästi, mikä näkyy tilastojen lukujen eroavaisuuksissa. Esimerkiksi Pohjois-Irlannin viennissä Irlantiin (kuva 1) ja Irlannin viennissä Pohjois-Irlantiin (kuva 2) on nähtävissä suurehkot erot viennin määrissä. Lukujen eroja selvitettiin ja samat kysymykset tilastoiden eroihin kohdistettiin sekä Pohjois-Irlannin ja Irlannin tilastokeskuksiin sähköpostitse. NISRA vastasi, että epäsymmetria statistiikassa johtuu erilaisista laskentatavoista, valuuttakurssin heittelystä sekä esimerkiksi veroilmoitusten kynnyksarvoista ja statistiikan laskentatavat vaihtelevat myös niiden käyttötarkoituksen mukaan (O’Kane, 26.9.2022). CSO:lta todettiin yhtä lailla, että epäsymmetria lukemissa johtuu myös kynnyksarvoista sekä vienti- että tuontimaassa, mutta CSO mainitsi myös ajoitukseen liittyvistä seikoista sekä miten tuotteet on koodattu mikrotasolla eri kategoriioihin maiden välillä (Forrester, 27.9.2022). Eli toisin sanoen molempien tilastokeskusten antamat lukemat ovat oikein ja lukemia ei saa verrata tilastotieteessä keskenään eri laskentatapojen takia. Tässä opinnäytetyössä tarkoitus oli ensimmäisissä kuvissa havainnollistaa ne lukijan mielenkiinnon lisäämiseksi, kuten aiemmin mainittiinkin.

4.3 Vientien ja tuontien kokonaismäärät

Kuvissa 1 ja 2 oli esiteltynä Irlannin ja Pohjois-Irlannin kokonaisvientien ja tuontien kumpaankin suuntaan. Sekä CSO:n että NISRA:n tulokset käsitellään omia kokonaisuuksina tässä analyysiosiossa. Selvyyden vuoksi myös rahamäärät mainitaan uudelleen prosentuaalisten osuuksien hahmottamiseksi.

CSO:n mukaan (kuva 1) vienti Pohjois-Irlannista Irlantiin on kasvanut selkeästi joka vuosi (Central Statistics Office, 2021, 2022a). Verratessa vain vuosia 2019 ja 2021, kasvu on ollut noin 131 prosenttia (ja 2020 sekä 2021 välillä 65 prosenttia, mikä mainittiin jo aiemmin luvussa 2.5). Kokonaisvientien taas Irlannista Pohjois-Irlantiin (kuva 2) on ollut sekä 2019 ja 2020 melko samat, toisin kuin vuonna 2021 (Central Statistics Office, 2021, 2022a). Kasvua oli tapahtunut 2019–2020 noin yhdeksän prosenttia mutta vuodesta 2020 vuoteen 2021 kasvua oli vajaa 54 prosenttia. Rahallisina määrinä nämä ovat olleet vuosina 2019 noin 2,2 miljardia, 2020 noin 2,4 miljardia sekä 2021 noin 3,69 miljardia euroa (Central Statistics Office, 2021, 2022a).

NISRA:n mukaan (kuva 1) Vienti Pohjois-Irlannista Irlantiin on taas ollut poikkeuksellisen samankaltaista joka vuosi. Lisäksi NISRA:n lukujen mukaan vienti oli 2019 enemmän kuin vuosina 2020 ja 2021 (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022, s.a. f). Lukemat ovat kuitenkin reilusti yli kolme miljardia euroa joka vuosi. Vuonna 2019 vienti oli 3,67 miljardia ja vuosina 2020–2021 3,54 miljardia euroa (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022, s.a. f). Laskua vuosien 2019 ja 2021 välillä on ollut 3,3 prosenttia.

Vienti Irlannista Pohjois-Irlantiin (kuva 2) taas on NISRA:n lukemien mukaan ollut melko tasaista. 2019 vienti oli 2,63 miljardia, jonka jälkeen se tippui noin 120 miljoonalla seuraavana vuonna mutta vuonna 2021 viennin määrä oli jo noussut yli kolmeen miljardiin euroon (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022, s.a. f). Vuoden 2020 ja 2021 välillä kasvua oli tapahtunut noin 25 prosenttia.

Näiden kaikkien lukemien perusteella on selvää, että yleisesti ottaen Irlannin saarella tapahtuva kauppa puolin ja toisin on kasvanut, koska Pohjois-Irlannin pöytäkirjan mukaisesti Pohjois-Irlanti kuuluu EU:n tullialueeseen (Irish Tax & Customs, s.a. b) mutta manner-Britannia ei (Englanti, Skotlanti ja Wales). Tämä antaa mahdollisuuden siten tavaran vapaalle liikkuvuudelle koko Irlannin saaren sisällä. Seuraavissa kappaleissa käydään läpi opinnäytetyöhön erikseen valittujen toimialojen ja kokonaisuuksien omia lukuja, miten ne ovat muuttuneet.

4.4 Maatalous- ja ruokatuotteet

Pohjois-Irlannin tilastokeskuksen (NISRA) mukaan ruoka- ja eläintuotteiden vienti ja tuonti (kuva 3) ovat molemmat nähneet ensin hieman laskua sekä 2019 ja 2020 minkä jälkeen tuonti Irlannista on kasvanut mutta vienti Irlantiin on laskenut vielä hieman (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022, s.a. e). Vienti on laskenut kokonaisuudessaan vuosia 2019 ja 2021 verratessa noin 5,4 prosenttia. Tuonnissa on ollut laskua 2019–2020 välillä noin neljä prosenttia mutta tämän jälkeen tuonti kasvoi 2020–2021 noin 16 prosentilla. Euroissa vienti Irlantiin oli laskenut noin 60 miljoonalla ja tuonti taas kasvanut 150 miljoonalla eurolla (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022, s.a. e).

Irlannin tilastokeskukselta ei ollut saatavilla vuodelta 2019 tilastotietoa, joten CSO:n kannalta käsitellään vain vuosia 2020 ja 2021. Heidän (CSO) mukaan (kuva 4) sekä vienti että tuonti on kasvanut Pohjois-Irlannin kanssa. Kasvua on ollut viennissä 47 prosenttia ja tuonnissa 43 prosenttia. Euroissa vienti oli vastaavasti noussut 0,9:stä miljardista 1,35 miljardiin ja tuonti 0,71:stä 1,02

miljardiin euroon (Central Statistics Office, 2021, 2022a). On selvää että maatalous- ja ruokasektorilla on myös kasvua Irlannin ja Pohjois-Irlannin välillä ja trendi on todennäköisesti nykyisistä luvuista vielä ylöspäin.

4.5 Autokauppa

Autokaupan suhteen ei löytynyt sellaista tietoa mikä osoittaa suoraan paljonko autoja myydään Irlannista Pohjois-Irlantiin (tai toisin päin). Sen sijaan, on mahdollista analysoida nykyisillä saatavilla olevien tietojen perusteella sitä, miten autokaupalle käy - ja on käynyt jo tähän mennessä Irlannin saarella Brexitin jälkeisenä aikana. Kuten 3.2 kohdassa mainittiin, autojen hinnat ovat lähteneet nousuun (O'Rourke, 2021), mutta sama uutinen viittaa myös covid-19 pandemian aiheuttamaan sirupulaan. Tästä huolimatta on selvää, että Irlannin saarella autojen hinnat tulevat mahdollisesti nousemaan myös lähivuosien aikana, sillä autojen tuonti ei ole samalla tavalla mahdollista Iso-Britannian markkinoilta kuten ennen Brexitin voimaantuloa.

Tähän opinnäytetyöhön ei löytynyt selkeää tilastoa siitä, paljonko autoja on tuotu Iso-Britanniasta (Englannista, Skotlannista tai Walesista) Pohjois-Irlantiin mutta löytyi kuitenkin tilasto (kuva 5) paljonko käytettyjä autoja on tuotu Irlantiin ennen ja jälkeen Brexitin. Tilastosta käy selkeästi ilmi, että Irlantiin tuotujen, käytettyjen autojen määrä on romahtanut. 2018 autoja tuotiin jonkin verran vähemmän kuin vuonna 2019. 2018 lukema oli noin 97 000 kappaletta ja 2019 108 000 kappaletta käytettyjä autoja. Tämän jälkeen tuonti on laskenut tasaiseen tahtiin reilusti vuodesta 2019 vuosiin 2020–2022 nähden. 2020 autoja tuotiin noin 75 000 ja 2021 enää 47 000 kappaletta. Vuodelta 2022 oli saatavilla keskeneräinen tammikuusta syyskuuhun ajoittuva tilastotieto, mutta se osoittaa trendin olevan edelleen alaspäin. Kyseisen vuoden tuona ajanjaksona autoja tuotiin nimittäin enää 16 000 kappaletta. Kokonaisuudessaan näiden käytettyjen autojen tuonti Irlantiin oli laskenut prosentuaalisesti esimerkiksi vuosia 2019 ja 2021 verrattessa noin 56 prosenttia (tähän ei voida laskea vielä vuotta 2022 keskeneräisen tilastotiedon takia). (Society of the Irish Motor Industry, s.a.)

On selvää, että jos Irlannin saaren markkinoilla on sopivista autoista vähemmän tarjontaa, nykyisten autojen hinnat tulevat eittämättä kasvamaan kovan kysynnän vuoksi. Autoja voidaan edelleen tuoda EU:n sisältä, mutta Irlannin saarella asuville on luonnollisesti ollut aiemmin helpompaa tuoda autoja suoraan Iso-Britannian mantereelta kuin EU:sta.

4.6 Kemikaalit ja niihin rinnastettavat tuotteet

SITC-luokituksen numero 5, eli kemikaalit ja niihin rinnastettavien tuotteiden (Yhdistyneet Kansakunnat, s.a. a) vienti Pohjois-Irlannin tilastokeskuksen (NISRA) mukaan (kuva 8) Pohjois-Irlannista Irlantiin on pysynyt lähes samanlaisena vuodesta 2019 vuoteen 2021 asti eli kasvua on tapahtunut erittäin vähän. Vuonna 2019 tämän luokituksen alle menevien tuotteiden viennin arvo vuonna 2019 oli noin 300 miljoonaa euroa ja vuonna 2021 noin 320 miljoonaa euroa (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022). Nousua 2019–2020 välillä tapahtui vajaa viisi prosenttia eli noin 15 miljoonaa euroa, kun taas 2020–2021 välisenä aikana nousua oli tapahtunut vain 1,5 prosenttia. Näiden tuotteiden viennissä Irlantiin ei siis ole tapahtunut kovin paljon muutosta. Tuonnissa Irlannista taas Pohjois-Irlantiin päin on tapahtunut jo jonkin verran enemmän muutoksia. Irlannista tuonnin kokonaisarvo oli vuonna 2019 noin 430 miljoonaa euroa ja vuoden 2021 loppuun mennessä tuonnin arvo oli jo lähemmäs 720 miljoonaa euroa (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022). Nousua tapahtui ensin 2019–2020 välisenä aikana yhdeksän prosenttia, kun taas 2020–2021 ajalta sitä oli tullut 52 prosenttia.

Irlannin tilastokeskuksen (CSO) mukaan (kuva 9) tuonti ja vienti ovat kasvaneet ja prosentuaalisesti eniten muihin esiteltyihin toimialoihin tai kokonaisuuteen nähden. Viennin arvo Irlannista Pohjois-Irlantiin vuonna 2020 oli noin 390 miljoonaa ja tuonti Pohjois-Irlannista Irlantiin noin 280 miljoonaa euroa (Central Statistics Office, 2022a). Vuonna 2021 vienti Irlannista Pohjois-Irlantiin oli kasvanut 291 miljoonalla ja tuonti Pohjois-Irlannista 570 miljoonalla eurolla (Central Statistics Office, 2022a). Pelkästään vienti Pohjois-Irlantiin oli prosentuaalisesti kasvanut 75 prosentilla ja tuonti Pohjois-Irlannista Irlantiin 200 prosentilla. Näistä lukemista eli sekä Pohjois-Irlannin tilastokeskuksen (NISRA) mutta erityisesti Irlannin (CSO) tilastokeskuksen tiedoista voidaan päätellä, että kaupankäynti SITC:n määrittelemän 5. luokan hyödykkeiden suhteen kaupankäynti on kasvanut reilusti Brexitin siirtymäajan jälkeen.

4.7 Valmistetut tavarat materiaalien mukaan

Kohdassa 3.3 mainittujen materiaalien liikkuvuudessa (NISRA) on nähty hieman muutoksia viennissä ja tuonnissa (kuva 6). Koko kyseisen SITC-luokan tuotteiden viennin keskiarvo vuosien 2019–2021 ajalta Pohjois-Irlannista Irlantiin oli 624,2 miljoonaa ja tuonti Irlannista Pohjois-Irlantiin yhteensä 390,3 miljoonaa euroa. Pohjois-Irlannin tilastokeskuksen (NISRA) mukaan Pohjois-Irlannin vienti Irlantiin kasvoi 2019–2020 välisenä aikana vajaa 12 prosenttia eli noin 72 miljoonalla eurolla (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022, s.a. i). Erikoisesti vuosien 2020 ja 2021 välisenä aikana vienti taas laski lähes yhtä paljon, noin 12 prosenttia mutta rahamääränä

luonnollisesti enemmän, eli noin 80 miljoonaa euroa (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2022, s.a. h). Irlannista tuonti Pohjois-Irlantiin laski noin 11 prosenttia (~41 miljoonaa euroa) 2019–2020 välisenä aikana mutta tämä muuttui jo 2020–2021 välisenä aikana. Tuonti nousi hieman yli 38 prosenttia vuoden 2020 aikana eli noin 128 miljoonalla eurolla (Northern Ireland Statistics & Research Agency, 2020, 2022, s.a. h).

Irlannin tilastokeskuksen (CSO) tilastoista (kuva 7) oli saatavilla vain vuoden 2020–2021 tiedot (Central Statistics Office, 2021, 2022a). Tästä kuitenkin selviää, että sekä vienti että tuonti ovat molemmat nousseet reilusti. Vienti Irlannista Pohjois-Irlantiin on noussut noin 53 prosenttia (178 miljoonalla eurolla) ja tuonti Irlantiin noin 32 prosentilla eli noin 125 miljoonalla eurolla. Tilastokeskuksen ilmoittamiin kokonaislukuihin nähden kasvua on tullut siis tässäkin paljon. Vuoden 2021 tilastotiedoista ei ollut mahdollista selvittää opinnäytetyön tekohetkellä sitä, mistä kasvu johtui. On kuitenkin mahdollista, että yritykset ovat ostaneet ylimääräistä tavaraa sisään kyseisenä aikana, sillä 31. tammikuuta 2020–31. joulukuuta 2020 oli Brexitin siirtymäaika (Walker, 2021). Tätä väitettä kuitenkin voi kyseenalaistaa kuitenkin se, että Irlannin ja Pohjois-Irlannin välillä ei ole erillisiä tulleja tai maarajoja (Irish Tax & Customs, s.a. b).

4.8 Irlannin ja Pohjois-Irlannin tulevaisuus

Iso-Britannian EU-eroon johtanut kansanäänestys muutti historiaa Irlannissa ja Pohjois-Irlannissa tavalla, mihin on hankalaa löytää selkeyttä ja vastausta siitä, mitä tulevaisuudelta voidaan odottaa Irlannin saarelta. Kysymys tulevaisuudesta on sekä poliittisesti että taloudellisesti hyvin latautunut. Irlannin Corkin yliopistollisen korkeakoulun politiikan opettaja Mary C. Murphy kuvailee kirjassaan (Murphy & Evershed 2022, 19) tämän asian ja kiteyttää sen hyvin: ”Brexit on luonut syvän taloudellisen, poliittisen ja perustuslaillisen epätietoisuuden ja epävakauden, ja tätä ei ole koettu missään niin vakavasti tai kauaskantoisin seurauksin kuin Pohjois-Irlannissa”. Murphyn lause kertoo todella sen, että erityisesti Pohjois-Irlanti on joutunut melkoisen pyöryksen keskelle, sillä sen tilanteesta väännettiin kättä pitkään (ja väännetään edelleen).

Huhtikuussa 2022 Iso-Britannian pääministeri Boris Johnson totesi, että nykyinen pöytäkirja vaatii uudistuksia koska nykyinen sopimus ei saa laajemmin paikallisten asukkaiden luottamusta Pohjois-Irlannissa (O’Carroll, 2022a). Uudessa pöytäkirjassa Iso-Britannia haluisi uudistaa sitä, miten eri tuoteryhmiä ja tuotteita kohdellaan tullausmenettelyssä (Elgot & O’Carroll, 2022). Uuden lakialoitteen myötä Iso-Britannia haluaisi, että jotkin tuotteet voitaisiin jättää kokonaan tullaamatta mikä taas riippuisi siitä minkälainen tuote on kyseessä ja onko kohdemaana Irlanti vai pelkästään Pohjois-Irlanti (Edgington, 2022). Tällä hetkellä vaikuttaa kuitenkin siltä, että Pohjois-Irlannissa monet

liitot ovat pystyneet löytämään ratkaisuja EU:n kanssa, vaikka Johnson ja hänen ajama lakialoite sanovat toisin (Elgot & O'Carroll, 2022; O'Carroll & Stewart, 2022).

Irlannissa Brexitin vaikutuksiin osattiin jollain tapaa varautua. Irlannissa Brexitin mahdollisesta lopputulemasta oli jo tehty arvioita kansallisessa riskiarvioinnissa (Murphy & Evershed 2022, 133). Kun Skotlannissa järjestettiin kansanäänestys itsenäisyydestä vuonna 2014, Irlannin hallitus päätti silloin tietoisesti olla kommentoimatta asiaa ennen kuin tulokset tulevat julki (Murphy & Evershed 2022, 131). Toisin oli kuitenkin vuoden 2016 Brexit-äänestyksen suhteen. Irlannissa tähän otettiin aktiivisesti kantaa ja puheen tyylistä kuului tällöin selkeä huoli ja vastustus Brexitiä kohtaan (Murphy & Evershed 2022, 133).

Irlannin saarella Brexit näkyy todennäköisesti kaupan kasvuna Pohjois-Irlannin kanssa tulevaisuudessa, mutta kuten aiemmin jo analysoitiin, kaikkiin tuotteisiin ja tuoteryhmiin se ei välttämättä päde yhtä radikaalisti. Brexitin luoma tulliraja Irlannin saaren ja Iso-Britannian mantereeseen välissä on luonut väkisin sen, että sekä Pohjois-Irlanti että Irlanti joutuvat uuden paikan eteen, missä saaren sisällä on luotava uusia taloudellisia suhteita mitkä hyödyttävät kumpaakin osapuolta. Hankalaan menneisyyteen kummallakaan osapuolella ei ole kuitenkaan mitään syytä tai motivaatiota palata (The Secretary of State For Northern Ireland, 1998).

5 Yhteenveto

Tämä koko opinnäytetyö tiivistyy siihen, että Brexit vaikutti hyvin selkeästi Irlannin ja Pohjois-Irlannin väliseen kauppaan. Vaikutuksia on laidasta laitaan – on häviä ja voittajia. Tämä riippuu myös hyvin paljon siitä, kuinka yritykset ovat valmistautuneet muutokseen ja miten joustavia ne ovat Brexitin vaikutusten suhteen. Esimerkiksi ovatko yritykset pyrkineet aktiivisesti luomaan uusia asiakassuhteita tai ovatko he muuttaneet yrityksen toimintatapoja, kuten logistiikkaa. Irlannin saarella on tapahtunut selkeää talouskasvua ja tällä hetkellä näyttää vielä siltä, että kasvulle on edelleen tilaa. Kasvun suhteen jää kuitenkin vielä hämärään se, että kuinka paljon markkinat tulevat todella kasvamaan, esimerkiksi viiden vuoden sisällä ja tasaantuuko se jossain vaiheessa. Lisäksi hintakehitys on myös täysin oma kokonaisuutensa. Jos tietyistä tuotteista on jatkuvasti pulaa ja Irlannin saarella ei ole tarpeeksi omaa tuotantoa kysyntään nähden, hintojen nousu on väistämätöntä. Jos tuotanto lähtee kuitenkin kasvamaan tarpeeksi, on mahdollista, että hintojen nousua voidaan siten hillitä. Autokauppa voi olla yksi sellainen missä hintojen nousu voi ehdottomasti tuntua, jos tuotujen autojen määrä laskee edelleen. Taloudellisten havaintojen ohella kävi myös ilmi, että Pohjois-Irlannin ja Irlannin välinen rauha on pystytty pitämään vakaana, ja se on varmasti myös tärkein asia mikä tarkoittaa sitä, että asioista (poliittisista tai taloudellisista) voidaan sopia pöydän ääressä.

5.1 Jatkotutkimusehdotukset

Brexit avaa todennäköisesti uusia muotoja tilastoista ja on mahdollista myös eritellä paljon tarkemmin, miten Irlannin ja Pohjois-Irlannin kauppa kehittyy. Tällä hetkellä nykyisestä tiedosta on jo käynyt selväksi, että kauppakumppaneina Irlanti ja Pohjois-Irlanti ovat toisilleen tärkeitä. Olisi hyvä, jos tulevaisuudessa olisi mahdollista eritellä kuinka paljon uusia yrityksiä syntyy erityisesti Pohjois-Irlantiin, kun kauppa Irlannin kanssa lisääntyy. Lisäksi olisi hyvä tutkia kuinka paljon viennin määrä on laskenut kokonaisuudessaan tai aloittain Irlannin saarelle Iso-Britannian mantereelta. Tällaista tietoa ei ollut vielä mahdollista saada, sillä nykyinen tilanne ei ole ollut tarpeeksi pitkään vielä toiminnassa. Erilaiset yritysten kasvuun liittyvät tekijät ovat myös ehdottomasti hyvä tutkimuskohde.

5.2 Oman prosessin ja oppimisen pohdinta

Tämä opinnäytetyö on alusta alkaen ollut erityisen mielenkiintoinen aihe tutkia ja seurata. Brexit on viime vuosina vienyt paljon palstatilaa uutisissa ja vaikuttaa siltä, että vastauksiin on enemmän kysymyksiä vailla selkeitä vastauksia. Tämä ei siltikään tarkoita sitä, etteikö Brexit aiheena olisi yhä kiinnostava. Irlannin ja Pohjois-Irlannin tilanne elää yhä ja kuten yleisesti tiedetään, tulevaisuutta

on äärimmäisen hankalaa ennustaa. Good Friday Agreement (The Secretary of State For Northern Ireland, 1998), eli ”Pitkänperjantain” sopimus Irlannin ja Pohjois-Irlannin välillä oli luonut kestävän ja taloudellisesti kannattavan rauhan Irlannin saarelle, mutta Brexitin myötä tämä ei ole enää itsensänselvyys kuten Mary C. Murphyn (ks. 4.8) suora lainaus antaa osviittaa. Koin opinnäytetyöprosessin mielenkiintoisena ja monella tapaa opettavaisena. Minulle oli selvää, että Irlannin saaren tilannetta täytyy tutkia sekä Irlannin ja Pohjois-Irlannin näkökulmista ja tässä CSO ja NISRA ovat olleet erityisen tärkeässä roolissa. Iso kiitos Haaga-Helialle hyvästä oppimisympäristöstä, mistä löytyi inspiraatio kirjoittaa erittäin mutkikkaasta aiheesta.

Lähteet

Agriculture and Food Development Authority s.a. *Our Organisation, Agriculture and Food Development Authority*. Luettavissa: <https://www.teagasc.ie/about/our-organisation/>. Luettu: 7.10.2022.

Brusenbauch Meislova, M. (2019) 'All things to all people? Discursive patterns on UK–EU relationship in David Cameron's speeches', *British Politics*, 14(3), s. 223–249. Luettavissa: <https://doi.org/10.1057/S41293-018-0088-6>.

Cameron, D. (2013) 'EU speech at Bloomberg'. Luettavissa: <https://www.gov.uk/government/speeches/eu-speech-at-bloomberg>. Luettu: 16.6.2022.

Central Statistics Office (2021) *Goods Exports and Imports 12. 2020, Central Statistics Office*. Luettavissa: <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/er/gei/goodsexportsandimports12.2020/>. Luettu: 6.10.2022.

Central Statistics Office (2022a) *Goods Exports and Imports 12. 2021, Central Statistics Office*. Luettavissa: <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/er/gei/goodsexportsandimports12.2021/>. Luettu: 6.10.2022.

Central Statistics Office (2022b) *Goods Exports and Imports 5. 2022, Central Statistics Office*. Luettavissa: <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-gei/goodsexportsandimports5.2022/>. Luettu: 6.10.2022.

Central Statistics Office (2022c) *Output, Input and Income in Agriculture - Final Estimate 2021, Central Statistics Office*. Luettavissa: <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/er/oiaf/outputinputandincomeinagriculture-finalestimate2021/>. Luettu: 11.10.2022.

Central Statistics Office s.a. *Who We Are, Central Statistics Office*. Luettavissa: <https://www.cso.ie/en/aboutus/howweare/>. Luettu: 27.9.2022.

Daly, M.E. s.a. 'Brexit and the Irish Border: Historical Context', *The Royal Irish Academy - British Academy Brexit Briefings* [Preprint]. Luettavissa: https://www.thebritishacademy.ac.uk/documents/95/BrexitandtheIrishBorderHistoricalContext_0.pdf. Luettu: 18.8.2022.

Department of Agriculture, E. and R.A. s.a. *About DAERA, Government Digital Service*. Luettavissa: <https://www.daera-ni.gov.uk/about-daera>. Luettu: 26.9.2022.

Department of Agriculture, F. and the M. (2021) *Department of Agriculture Food and the Marine Annual Review and Outlook Published for 2021*, Department of Agriculture, Food and the Marine. Luettavissa: <https://www.gov.ie/en/press-release/edfd6-department-of-agriculture-food-and-the-marine-annual-review-and-outlook-published-for-2021/>. Luettu: 27.9.2022.

Department of Health s.a. *EU Exit - Frequently Asked Questions | Department of Health, Department of Health*. Luettavissa: <https://www.health-ni.gov.uk/eu-exit-frequently-asked-questions>. Luettu: 16.10.2022.

DVA Statistics Branch (2022) 'Dfi Driver, Vehicle, Operator, and Enforcement Statistics', *Department for Infrastructure*, (30), s. 9–9. Luettavissa: <https://www.infrastructure-ni.gov.uk/system/files/publications/infrastructure/dfi-driver-vehicle-operator-and-enforcement-statistics-2021-22-q4-report.pdf>. Luettu: 14.10.2022.

Edgington, T. (2022) *Brexit: What is the Northern Ireland Protocol?*, *BBC News*. Luettavissa: <https://www.bbc.com/news/explainers-53724381>. Luettu: 5.11.2022.

Elgot, J. and O'Carroll, L. (2022) *Boris Johnson poised to give green light to bill on Northern Ireland protocol*, *The Guardian*. Luettavissa: <https://www.theguardian.com/uk-news/2022/5/15/boris-johnson-poised-to-agree-controversial-bill-to-suspend-parts-of-ni-protocol>. Luettu: 5.11.2022.

Elliott, D. (2022) *Northern Ireland manufacturing sector overcomes Brexit and cost rises to post growth - Business Live*, *Business Live*. Luettavissa: <https://www.business-live.co.uk/manufacturing/northern-ireland-manufacturing-sector-overcomes-23819520>. Luettu: 15.10.2022.

Euroopan Komissio (2021) *Protocol on Ireland and Northern Ireland*, *European Commission*. Luettavissa: https://ec.europa.eu/info/strategy/relations-non-eu-countries/relations-united-kingdom/eu-uk-withdrawal-agreement/protocol-ireland-and-northern-ireland_en. Luettu: 5.9.2022.

European Commission s.a. *Protocol on Ireland and Northern Ireland*, *European Union*. Luettavissa: https://ec.europa.eu/info/strategy/relations-non-eu-countries/relations-united-kingdom/eu-uk-withdrawal-agreement/protocol-ireland-and-northern-ireland_en#euukrelationsthewithdrawalagreementjointcommitteemeton212. Luettu: 5.10.2022.

Heikkilä, T. (2014) *Tilastollinen tutkimus*. 9. uud. p. Edita.

HM Revenue & Customs (2020a) *Check if you can bring your goods into Northern Ireland from Great Britain without paying duty*, *Government Digital Service*. Luettavissa: <https://www.gov.uk/guidance/check-if-you-can-bring-your-goods-into-northern-ireland-from-great-britain-without-paying-duty>. Luettu: 6.9.2022.

HM Revenue & Customs (2020b) *Declaring goods you bring into Northern Ireland 'not at risk' of moving to the EU*, Government Digital Service. Luettavissa: <https://www.gov.uk/guidance/check-if-you-can-declare-goods-you-bring-into-northern-ireland-not-at-risk-of-moving-to-the-eu#processing>. Luettu: 6.9.2022.

HM Revenue & Customs (2020c) *Trading and moving goods in and out of Northern Ireland*, Government Digital Service. Luettavissa: <https://www.gov.uk/guidance/trading-and-moving-goods-in-and-out-of-northern-ireland>. Luettu: 8.10.2022.

Irish Tax and Customs (s.a. a) *Customs implications of trade with Great Britain*, The Office of the Revenue Commissioners. Luettavissa: <https://www.revenue.ie/en/customs/businesses/brexit/info-businesses/trade-with-uk/index.aspx>. Luettu: 5.10.2022.

Irish Tax and Customs (s.a. b) *Customs implications of trade with Northern Ireland*, The Office of the Revenue Commissioners. Luettavissa: <https://www.revenue.ie/en/customs/businesses/brexit/info-bus-trading-ni/trade-with-ni/index.aspx>. Luettu: 5.10.2022.

Irish Tax & Customs s.a. *Importing a vehicle from Great Britain*. Luettavissa: <https://www.revenue.ie/en/vrt/guide-to-vrt/registration-of-imported-used-vehicles/importing-vehicle-from-gb.aspx>. Luettu: 8.11.2022.

Knispel, S. and Weaver, S. (2021) *100 years on: The partition of Ireland explained Why was Ireland divided?*, University of Rochester. Luettavissa: <https://www.rochester.edu/newscenter/partition-of-ireland-explained-477342/>. Luettu: 30.8.2022.

Mason, R., Stewart, H. and Syal, R. (2016) *David Cameron resigns after UK votes to leave European Union*, The Guardian. Luettavissa: <https://www.theguardian.com/politics/2016/jun/24/david-cameron-resigns-after-uk-votes-to-leave-european-union>. Luettu: 7.10.2022.

Moseley, T. (2016) *The rise of the word Brexit*, BBC News. Luettavissa: <https://www.bbc.com/news/uk-politics-37896977>. Luettu: 13.9.2022.

Murphy, M.C. (2018) *Europe and Northern Ireland's future: negotiating Brexit's unique case*. Newcastle upon Tyne: Agenda Publishing.

Murphy, M.C. and Evershed, J. (2022) *A troubled constitutional future: Northern Ireland after Brexit*. Newcastle upon Tyne: Agenda Publishing.

Murray, S. (2022) *Why are used cars so much more expensive than they were two years ago?*, *Irish Examiner*. Luettavissa: <https://www.irishexaminer.com/motoring/arid-40785282.html>. Luettu: 20.9.2022.

Nibusinessinfo.co.uk s.a. *Moving goods from Northern Ireland to Great Britain, Invest Northern Ireland*. Luettavissa: <https://www.nibusinessinfo.co.uk/content/moving-goods-northern-ireland-great-britain>. Luettu: 5.9.2022.

Northern Ireland Statistics and Research Agency (2020) *Overview of Northern Ireland Trade 15th 4. 2020, Northern Ireland Statistics and Research Agency*. Luettavissa: <https://www.nisra.gov.uk/sites/nisra.gov.uk/files/publications/Overview-of-NI-Trade-4.-2020.pdf> (Luettu: 26.9.2022).

Northern Ireland Statistics and Research Agency (2022) *Overview of Northern Ireland Trade 18th 5. 2022, Northern Ireland Statistics and Research Agency*. Luettavissa: <https://www.nisra.gov.uk/sites/nisra.gov.uk/files/publications/Overview-of-NI-Trade-5.-2022.pdf>. Luettu: 26.9.2022.

Northern Ireland Statistics and Research Agency (s.a. a) *About us - Northern Ireland Statistics and Research Agency, Government Digital Service*. Luettavissa: <https://www.gov.uk/government/organisations/northern-ireland-statistics-and-research-agency/about>. Luettu: 26.9.2022.

Northern Ireland Statistics and Research Agency (s.a. b) *Northern Ireland exports of Chemicals & related products in 2021, Northern Ireland Statistics and Research Agency*. Luettavissa: <https://uktradeingoodsmap.nisra.gov.uk/?reporter=NI&partner=IE&commodity=5&year=2021> (Luettu: 14.10.2022).

Northern Ireland Statistics and Research Agency (s.a. c) *Northern Ireland exports of Chemicals & related products in 2019, Northern Ireland Statistics and Research Agency*. Luettavissa: <https://uktradeingoodsmap.nisra.gov.uk/?reporter=NI&partner=IE&commodity=5&year=2019>. Luettu: 14.10.2022.

Northern Ireland Statistics and Research Agency (s.a. d) *Northern Ireland exports of Chemicals & related products in 2020, Northern Ireland Statistics and Research Agency*. Luettavissa: <https://uktradeingoodsmap.nisra.gov.uk/?reporter=NI&partner=IE&commodity=5&year=2020>. Luettu: 14.10.2022.

Northern Ireland Statistics and Research Agency (s.a. e) *Northern Ireland exports of Food & live animals in 2020*, Northern Ireland Statistics and Research Agency. Luettavissa: <https://uktradeingoodsmap.nisra.gov.uk/?reporter=NI&partner=IE&commodity=0&year=2020>. Luettu: 8.10.2022.

Northern Ireland Statistics and Research Agency (s.a. f) *Northern Ireland exports of goods in 2020*, Northern Ireland Statistics and Research Agency. Luettavissa: <https://uktradeingoodsmap.nisra.gov.uk/?reporter=NI&partner=IE&commodity&year=2020>. Luettu: 14.10.2022.

Northern Ireland Statistics and Research Agency (s.a. g) *Northern Ireland exports of Manufactured goods classified chiefly by material in 2019*, Northern Ireland Statistics and Research Agency. Luettavissa: <https://uktradeingoodsmap.nisra.gov.uk/?reporter=NI&partner=IE&commodity=6&year=2019>. Luettu: 14.10.2022.

Northern Ireland Statistics and Research Agency (s.a. h) *Northern Ireland exports of Manufactured goods classified chiefly by material in 2020*, Northern Ireland Statistics and Research Agency. Luettavissa: <https://uktradeingoodsmap.nisra.gov.uk/?reporter=NI&partner=IE&commodity=6&year=2020>. Luettu: 14.10.2022.

Northern Ireland Statistics and Research Agency (s.a. i) *Northern Ireland exports of Manufactured goods classified chiefly by material in 2021*, Northern Ireland Statistics and Research Agency. Luettavissa: <https://uktradeingoodsmap.nisra.gov.uk/?reporter=NI&partner=IE&commodity=6&year=2021>. Luettu: 14.10.2022.

O'Carroll, L. (2021) *Trade surges between Northern Ireland and Ireland after Brexit*, *The Guardian*. Luettavissa: <https://www.theguardian.com/politics/2021/nov/17/trade-surges-between-northern-ireland-and-ireland-after-brexit>. Luettu: 19.10.2022.

O'Carroll, L. (2022a) *Johnson preparing to 'fix' Northern Ireland Brexit deal*, *The Guardian*. Luettavissa: <https://www.theguardian.com/politics/2022/apr/22/johnson-preparing-to-fix-northern-ireland-brexit-deal>. Luettu: 5.11.2022.

O'Carroll, L. (2022b) *Northern Ireland manufacturers say Brexit protocol least of worries – survey*, *The Guardian*. Luettavissa: <https://www.theguardian.com/uk-news/2022/jan/14/northern-ireland-manufacturers-say-brexit-protocol-least-of-worries-survey>. Luettu: 15.10.2022.

O'Carroll, L. and Stewart, H. (2022) *Northern Ireland protocol bill passes Commons vote*, *The Guardian*. Luettavissa: <https://www.theguardian.com/uk-news/2022/jun/27/boris-johnson-northern-ireland-protocol-bill-vote-brexit>. Luettu: 5.11.2022.

O'Rourke, R. (2021) *Covid and Brexit see used car prices rise by nearly 50%*, *Irish Examiner*. Luettavissa: <https://www.irishexaminer.com/news/arid-40717689.html>. Luettu: 14.10.2022.

Slattery, L. (2021) *Covid-19 and Brexit hit manufacturing orders – The Irish Times*, *The Irish Times*. Luettavissa: <https://www.irishtimes.com/business/economy/covid-19-and-brexhit-hit-manufacturing-orders-1.4472452>. Luettu: 15.10.2022.

Society of the Irish Motor Industry s.a. *SIMI Motorstats - the complete online vehicle index for Ireland | Stats*, *Society of the Irish Motor Industry*. Luettavissa: <https://stats.beepbeep.ie/>. Luettu: 14.10.2022.

The National Archive s.a. *EU legislation and UK law, Her Majesty's Stationery Office*. Luettavissa: <https://www.legislation.gov.uk/eu-legislation-and-uk-law>. Luettu: 12.9.2022.

The Secretary of State For Northern Ireland (1998) *The Belfast Agreement: An Agreement Reached at the Multi-Party Talks on Northern Ireland*, *GOV.UK*. Luettavissa: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1034123/The_Belfast_Agreement_An_Agreement_Reached_at_the_Multi-Party_Talks_on_Northern_Ireland.pdf. Luettu: 30.8.2022.

Ulster Farmers Union s.a. *Farming in Northern Ireland*, *Ulster Farmers Union*. Luettavissa: <https://www.ufuni.org/farming/farming-in-northern-ireland>. Luettu: 26.9.2022.

Walker, N. (2021) 'Brexit timeline: events leading to the UK's exit from the European Union', *House of Commons Library* [Preprint]. Luettavissa: <https://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-7960/CBP-7960.pdf>. Luettu: 15.9.2022.

Yhdistyneet Kansakunnat (s.a. a) *SITC-tavaraluokitus, Tulli*. Luettavissa: <https://tulli.fi/tilastot/sitc-tavaraluokitus>. Luettu: 15.10.2022).

Yhdistyneet Kansakunnat (s.a. b) *United Nations Statistics Division, Yhdistyneiden Kansakuntien tilastointijaosto*. Luettavissa: <https://unstats.un.org/unsd/trade/sitcrev4.htm>. Luettu: 15.10.2022.

Liitteet

Liite 1. Yhdistyneiden Kansakuntien kansainvälinen tavarakoodisto

SITC tavaraluokitus (Rev. 4) Taso 1 (YK)

Koodi	Sisältö
0	Elintarvikkeet ja elävät eläimet
1	Juomat ja tupakka
2	Raaka-aineet, pl. polttoaineet
3	Poltto- ja voiteluaineet, sähkövirta
4	Eläin- ja kasviöljyt ja -rasvat
5	Kemialliset aineet ja tuotteet
6	Valmistetut tavarat valmistusaineen mukaan
7	Koneet, laitteet ja kuljetusvälineet
8	Erinäiset valmiit tavarat
9	Muut tavarat

Taso 2

5. Kemialliset aineet ja tuotteet

51	Orgaaniset kemialliset aineet
52	Epäorgaaniset kemialliset aineet
53	Väri- ja parkitusaineet
54	Lääkevalmisteet ja farmaseuttiset tuotteet
55	Haju-, kiillotus- ja puhdistusaineet
56	Lannoitteet, valmistetut
57	Muovit, valmistamattomat
58	Muovit, valmistetut
59	Erinäiset kemialliset tuotteet

Taso 2

6. Valmistetut tavarat valmistusaineen mukaan

61	Nahka, nahkatavarat ja muokatut turkinahat
62	Kumituotteet
63	Puu- ja korkkituotteet
64	Paperi ja pahvi sekä tuotteet niistä
65	Tekstiilituotteet, pl. vaatteet
66	Kivennäisainetuotteet
67	Rauta ja teräs
68	Muut metallit
69	Tuotteet epäjalosta metallista

Liite 2. Saatekirje

Hello,

My name is Miika Havanto and I'm a Haaga-Helia University of Applied Sciences student in Helsinki, Finland.

I'm doing a bachelor's thesis on the economic effects of Brexit to trade between Ireland and Northern Ireland. I'm researching how entrepreneurs and residents feel about the current situation. The data is collected with a Webropol survey & reporting tool, and all the answers will be handled anonymously for research purposes only.

Both surveys are open from now until the 1st of November and it takes less than 5 minutes to fill out! I would be very grateful for all the answers!

1) Survey for entrepreneurs

<https://link.webropol.com/s/brexit>

2) Survey for residents (non-entrepreneur)

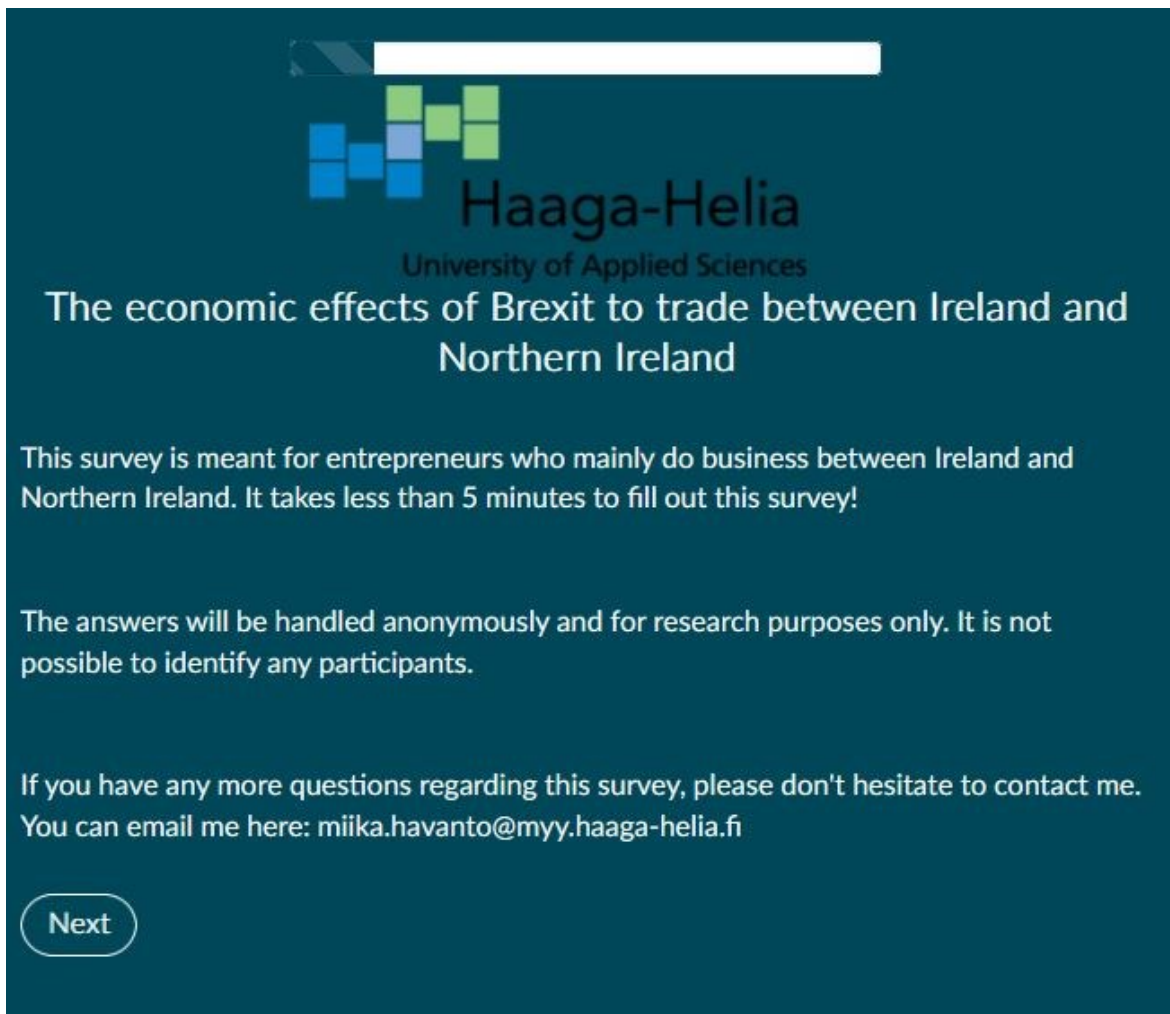
<https://link.webropol.com/s/brexitindividuals>

If you have any other questions regarding this survey, you can contact me via PM or email at miika.havanto@myy.haaga-helia.fi

Best regards,

Miika Havanto

Liite 3. Kyselylomake

Haaga-Helia
University of Applied Sciences

The economic effects of Brexit to trade between Ireland and Northern Ireland

This survey is meant for entrepreneurs who mainly do business between Ireland and Northern Ireland. It takes less than 5 minutes to fill out this survey!

The answers will be handled anonymously and for research purposes only. It is not possible to identify any participants.

If you have any more questions regarding this survey, please don't hesitate to contact me. You can email me here: miika.havanto@myy.haaga-helia.fi

Next

Haaga-Helia

University of Applied Sciences

The economic effects of Brexit to trade between Ireland and Northern Ireland

1. Where do you live?

Northern Ireland

Ireland

2. Where is your business mainly located? (Business headquarters, main shop, main warehouse, etc.)

Northern Ireland

Ireland

Previous

Next

Haaga-Helia

University of Applied Sciences

The economic effects of Brexit to trade between Ireland and Northern Ireland

3. Which sector is your business situated in?

- Agriculture
- Construction
- Food and beverage
- Healthcare
- Information & technology (all branches of tech)
- Sales
- Transportation
- Not specified here

Previous

Next

Haaga-Helia

University of Applied Sciences

The economic effects of Brexit to trade between Ireland and Northern Ireland

4. Annual revenue size?

- 0 - 100000,0 € / 89000,0 £
- Over 100 t€ / 89 t£ up to 500 t€ / >445 t£
- More than 500 t€ / 445 t£

5. Does your business

*Importing / exporting ONLY between IE and NI

- Import goods*
- Export goods* (includes shipping online orders)
- Both
- I only use domestic materials OR import / export outside NI / IE

Previous

Next

Haaga-Helia

University of Applied Sciences

The economic effects of Brexit to trade between Ireland and Northern Ireland

6. In addition, do you import goods from the UK (England, Scotland, or Wales) to...

- My business doesn't import goods from the UK (England, Scotland, or Wales)
- Northern Ireland
- Ireland (directly)
- Ireland (indirectly; through Northern Ireland)

7. Has the Brexit affected your business?

- Yes
- No

Previous

Next

Haaga-Helia

University of Applied Sciences

The economic effects of Brexit to trade between Ireland and Northern Ireland

8. Brexit affected to my business

- Negatively
- Positively
- Had neither negative nor positive impact

9. Did you stock up on extra products before the transition period* ended?

(*Transition period is the period between 31st January 2020 - 31st December 2020.)

- Yes
- No
- My business did not require stocking up from the UK (England, Scotland, Wales)

Previous

Next

Haaga-Helia

University of Applied Sciences

The economic effects of Brexit to trade between Ireland and Northern Ireland

10. What is the best sentence to describe your entrepreneurial mindset right now? Only one can be chosen!

- Business as usual - no change
- I'm expanding my business due to higher demand
- Business is struggling due to brexit but I'll manage
- I have considered quitting / selling my business

11. Is there something else you'd like to mention? (Max. 150 letters)

Previous

Submit